

ESTABLISHED 1893. "SVOBODA" ("LIBERTY") THE RUTHENIAN WEEKLY published every Thursday by The Little Russian Nat'l Union of America at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J. Subscription: per year \$2.00 To Europe: half year 1.00 per year \$2.50 single copy .05 half year 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАПОМ. 1893 РОКУ. "СВОБОДА" ("LIBERTY") виходить кожного четверга ВІДАЄ "РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ" в Америці 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J. Передплата: на рік \$2.00; До Європи: на пів року 1.00; на рік \$2.50; поод. часо .05; на пів року 1.25

РІК XXI. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 18-го вересня 1913. Ч. 38. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, September 18, 1913. N. 38.

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ПРЕЗ. ВІЛ-ЗОНА В СВІТЛІ ІНТЕРЕСІВ НАШОЇ ІМІГРАЦІЇ.

На засіданні дня 9-го вересня с. р. сенат Злучених Держав прийняв біл про реформу теперішньої цлової тарифи, чим демократична партія з през. Вілзоном на чолі дінняла одну з важкіших точок своєї економічної програми. Біл сей тому незвичайно важкий для економічно-господарського життя Злучених Держав, що раз на все лопить систему привілеїв на фінансово-господарськїм полі, та вводить можливість вільної конкуренції, яку республіканське законодавство через десятки літ забикало в виключнім інтересі кількох соток упривілейованих капіталістів. Новий біл, який деякі важкі продукти загальної консуменції, як прим. цукор зовсім увільняє від цла, визнає ся великою редукцією теперішньої цлової тарифи. Сенат пішов еще далше від палати послів в зниженю цла, імено пересічно зредукував цло о 4 процент низше, як се палата послів прийала, так, що взагалі теперішня цлова тарифа зїстала знизжена новим законом о 25 процент.

Ся нова цлова політика не спричинить занепаду великого американського промислу, як се республіканці старали ся довести, та не викличе економічної кризи в Злучених Державах. Протівно через вільну конкуренцію, неограничену протівобітними цлами, американському промислову дасть ся як раз починити до тим більшого розвою, бо фабриканти, хочия удержати ся при своїх теперішних зисках, будуть мусіти свої фабрики розширяти, та шукати за дальшими ринками збуту. А найбільшу користь на сій цловій політиці конечно віднесуть широкі маси людности, бо через вільну конкуренцію, якість фабрикатів і продуктів поліпшить ся, а ціни їх зменшать ся, чим положит ся конець напущеню дорожнечі в краю.

Як задаток до ухваленого тарифового закону, внесено перед палату респрезентів проект нового валютного білу. Сей біл має на ціл зарадити бракові грошей через цущене в обіг нового сурогату грошового, опертого на зложених по державних касах бондах підприємств і приватних осіб, чим буде можна засилити конечний кредит на потреби промислу, рільництва і торгівлі.

Сим способом розпочала демократична більшість в Злучених Державах реформу дотеперішньої економічної політики, яка доси давала можливість капіталістам визнакувати мільон консументів і робітників. А яких користей для себе з сеї повові економічної політики можуть сподівати ся наші емігранти-робітники.

Передовсім фабрики при будучій вільній конкуренції будуть мусіти працювати постійніше, як передише, бо не були би в силі витримати борби з конкуренцією. Давнійше за старого режіму фабриканти могли дуже легко і без жадного ризика для своєї кишені виділювати робітників, зменшати по фабриках, продукцію, або навіть і на довший час застановляти цілком працю по своїх фабриках. Бо, будучи з'організованим в трости і картелі, могли фабриканти ті зиски, які утримали через закриття на якісь час своїх фабрик, відіати собі дуже легко через підвищене цін своїх продуктів; вония прецінь з причини браку конкуренції були одинокі, що установляли ціни, очевидно такі, які їм були найвишіднійші.

Плати робітників не будуть могли фабрики ніяким способом редукувати, тому, що робітничі страйки фаражували би в будучности фабрикантів на такі страсти, яких жадним способом не могли би вже відробити. Американський промсел, який знаходиться тепер в цвтучій стані, буде мусів при будучій конкуренції жертвувати в цілі розширення і уліпшення своїх фабрик, та побільшення продукції на нові ринки збуту великі суми. Тому ще на довгі літа наші емігранти-робітники, які будуть їхати за зарібками з краю до Америки, знайдуть роботу і приміщенє в тутешніх фабриках.

Вкінці вільна конкуренція правдоподібно спричинить зниженє цін фабрикатів а головне цін продуктів поживи, чим усуне ся теперішню дорожнечу життя в Америці, яка в великій мірі утруднює тепер нашим робітникам робленє більших ощадностей за їх тяжку працю.

СМЕРТЬ В. І. ГЕЙНОРА, ПОСАДНИКА МІСТА НЬЮ ЙОРКУ.

Несподівана вістка бездротним телеграфом з далекого океану, яка яснала тут дня 11-го с. м. проразила всіх мешканців Нью Йорку, що дня 10-го с. м. помер нагло на удар серця підчас подорожі до Англії кораблем „Бальтік“, майор міста Нью Йорку, В. І. Гейнор.

Посадник Гейнор був в Новім Йорку одною з найпопулярніших осіб. Чоловік великої волі і сталого характеру, публічний діяч о незвичайній правній ерудції, та знаючий всесторонно відносини і потреби американського життя, ширій демократ, майор міста Гейнор своїми особистими прикметами і власною працею добив ся сього достоїнного уряду. Уроджений 1851 р. з сотої фермерської родини, посвятив ся В. І. Гейнор з початку адвокатури, а відтак вибраний судкою сповняв через довгі літа свій судейський уряд, та на тим становищі, як також своєю політичною діяльністю у всіх важких публічних справах, дав пізнати широкому загальному незвичайні спосібности та свій чесний характер. Вибраний майором Нью Йорку віддав містови підчас свого урядовани великі придедуги. Усунув корупцію і деморалізацію поліції, урегулював і уліпшив міську адміністрацію, та давав почин до всіляких нових урядженє о загально суспільнім значіню, з яких кілька, в інтересі широких мас людности, заведено в останніх часах в Нью Йорку. Смерть В. І. Гейнора представляє для управи міста Нью Йорку, а посредно також для цілої ньюйорської людности велику страту, яку пекоро дасть ся переболіти.

Місце шокійного посадника заняв дотеперішній віцепрезидент міської ради Адольф Loges Kline, належачий до республіканської партії. Ціло помершого майора міста буде привезене з Англії до Нью Йорку вже в найблизших днях.

ВАС. СТЕФАНІК ВІДВІДАЄ КАНАДУ.

В сїм місяці має прїїхати до Канади знаний письменник і посол до віденського парламенту Василь Стефанік. В Канаді має перебути кілька місяців, та через той час заміряє дати в мнотих місцевостях Канаді, де живе більше число Русинів, цілий ряд научних і літературних відчитів.

НОВА УКР. ЧАСОПИСЬ В КАНАДІ.

З днем 2-го вересня с. р. почала виходити в Вінніпегу нова тижнева українська часопись „Канада“. Нова часопись поставила собі за головну ціль агітувати між канадійськими Русинами, а в першій мірі між Русинами провінції Манітоба, за політичним з'єднанєм і з'організованєм всіх Русинів-Українців на платформі народної, реальної політики в компромісі з такими англійськими, політичними партіями, які проти Русинів займають найприхильніше становище, та в злучі з якими буде мож зискати як найбільше кошощей. Ціль в засаді гарна і розумна, тож жемаєм новій часописи в її праці найкрасших успіхів.

ФАЛШИВІ 10-ДОЛЯРОВІ БАНКНОТИ.

Американський державний уряд скаргу перестерігає публічно, що в цілих Злучених Державах курсє багато фальшивих 10-долярових банкнотів, імено одні з імітацією сертифікату „First National Bank of Chicago“, а інші імітованої едичі „Farmers and Merchants National Bank of Los Angeles“. Отже треба при припнманю 10-долярівок шильно на се уважати, чи суть правдиві.

ХОЛЕРА В АВСТРО-УГОРСШИНІ.

Одним із страшних наслідків балканської війни є пошесть холери, яка з великою сплюю і скоростю розширилася ся по всіх балканських державах, та в застрашлюючий спосіб збирає свої жертви в Туреччині, Болгарії, Сербії і Румунії.

Австро-угорський уряд вже від самого початку, коли тільки дійшли перші вісти, що на Балкані появилася та страшна епідемія, предприняв всякі можливі средства остоорожности, щоб не допустити до заволічення холери на свою територію, однак надаремно. Перші ознаки заволічення холери до Австрії появили ся недавно в австрійській провінції Далмації і Боснії, а як останні телеграми доносять, ціла Угорщина є вже занята сею страшною пошестю. В самім Будапешті, столиці Угорщини начислили в останніх днях около 200 випадків заслабленє на холеру.

Коли узгляднеть ся, що Угорщина безпосередно граничить з Галичиною, то поважно з сим треба числити ся, що також Галичина є дуже zagrożена, рівнож і Буковина зі сторони Румунії.

Вибух холери в Галичії і Буковині був би вершок сїх народних нещастє, які в останніх часах навістили наш нарід і край. Загальне зубожінє в наслідок економічної кризи, і так небогатої людности, заглядаючий голод з причини нечуваних повеней в краю в сїм році, а до сего еще заповірене холерою довершило би наші народні нещастє, та заподіяло в нашім народнім розвитку шкоди, на яких впрівнанє потреба би цілого ряду літ мозольної праці.

ЯКИХ АНГЛІЙСЬКИХ УЧИТЕЛІВ УСТАНОВЛЯЄ АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД ПО РУСЬКИХ ШКОЛАХ.

Недавно писали ми за руськими газетами в Канаді, як провінціоальне альбертійське правительство в Канаді переслідує руське населене за удержуванє своїх рідних шкіл, з якою безжалюдностю викидають з народних руських шкіл дотеперішних учителів Українців, а на їх місце установляють учителів Англіїців.

Англіїці в Канаді вважають себе за одинокий культурний нарід, а всі неангліїці після їх гадки се дикарі і Варвари, яких треба доперва учивлізувати. Український учитель після пониять Англіїців не є спосібний до сего, щоб діти чогось путнього навчати, се може зробити добре тільки „висококультурний“ Англієць. Ось прочитаймо, що пише про культурність англійських учителів в Канаді, канадійська українська газета „Новина“.

„Дня 25. серпня с. р. явив ся в канцелярії П. Зварича на Вегревї Василь Гриняк з своєю 9-літньою дівчиною і розповів неімовірну подію, яка стала ся тогоч дня рано в школі в місцевості Коломня, з якої недавно прогнав Флечер руського учителя а на його місце посадив англійського учителя, який недавно продавав в Монтреалі патентовані медичини своєї роботи. „Сей патентований медик а „кваліфікований“ учитель в Альберті закликав невинну дівчину Гриняка, яка найраньше прїїшла до школи, до свого

помешканя де заміряв її знасилувати. Дівчина плакала і крпчала є поміч через 15 минут, доки діти не прїбули до школи. Іх гамір в шкільній комнаті спам'ятав звірюку-учителя і він цустив дівчину. Нагашрене дівчатко сейчас полетіло до дому, та розказало про все родичам.

„Вислухавши сю історію П. Зварич сейчас удав ся до мирового судді, зложив інформацию, вибрав варант до арештованя і безпроволочно разом з пол'єменом поїхав автомобілем до школи в Коломні і арештував звиродилого учителя, W Dykemaма.

Рівночасно довідав ся він на місці про два подібні проступки, які сей деморлізатор поповнив давнійше. Згадавший англійський педагог підчас полудневої павзи закликав дві дівчинки 10-літні до свого помешканя і тут поповнював на них певний рід знасильства. Сї дівчата і їх батьків забрав Зварич до автомобіля, а ошіся зайшов до школи і арештував злочинця, та всіх разом привіз до розправы на Вегревї. Зізнаня тягнули ся 5 годни. Зі всіх діточих зізнань показали ся нечувані і переражачі річи, яких сей кваліфікований педагог допускав ся на невинних дівчатках.

„Оскаржений в своїй обороні крутив як міг і брехав але се йому не помагало а еще погіршило його вину.

„По скінченім перелуханю судія рішив, щоби злочинця відставити до корту а справу віддати висшому судови до переведеня при засіданю лави присяглих.

„Ось короткїй а разячий приклад кваліфікації англійського педагога, якими міністер Бойл волід небеса вихваляє ся, яких гвалтом пхає між Русинів, щоб їх цивілізувати. Краснаж цивілізація. Який так поступив Мурін в Сейтах то білі цивілізовані Англіїці сейчас би злочинця злінували на місці, а Русини терпіли між собою такою звірюку і послаляли до него свої діти на погату і деморалізацію.

„Щоби тось не думав, що се внімовий випадок, то треба знати що в тій самій школі 4 роки тому назад один англійський студент з університету, будучи учителем подібною зачинав любовні зносини з старшими дівчатами, так що сї мусіли перестати ходити до школи.

„Подібний знов випадок став ся сими днями в школі на Пакан, де учитель Англієць звів дівчину.

„Ось маємо і докази висшої культури і ріжницю межі „кваліфікованими“ англійськими а „некваліфікованими“ руськими учителями.

„Маючи перед собою такі овочі англійської висшої культури, що нам робити?

„Ми знаємо, що нехай хто зачешить Англіїця хочби в тридевятій державі, хоч і на бігуні, так всі Англіїці підіймають вереск, бо Англіїця, деби він не був, заціпати не повинно ся. Сего культурного способу повинні ужити всі Русини-Українці, з усіх канад. провінцій. Коли народні інтереси альбертійських Українців допчуть ся, то тим самим допчуть ся права всіх Українців в Канаді. Нас всіх се рівно болить, тому ми повинні стати всі як один муж і заявити Англіїцям, що нашої шкіри не можна без нас продавати. Ми не їх невільшши, ми горожани вільного краю і не дамо згнущати ся над нами англійським шовіністам. Тим способом лише примусимо їх шанувати наші права та шанувати нас самих, як людей“.

86 ТИСЯЧ ІМІГРАНТІВ.

За останній піврік прїбуло до Канади з Англії 86.000 імїгрантів. Канадійськїй імїграційні власти хотїли би се число подвоїти в слїдуючїм році. Вони були би раді, щоб ціла Англія переселилася до Канади, та в тїй спосіб загородила дорогу до Канади иншим народам, та здає ся трудно буде, щоб їм се вдало ся.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО РУСНА В НІМЕЦШИНІ.

Ньюйорський Русин Володимир Печерський вибрав ся з початком серпня с. р. в подорож до старого краю і дня 19-го серпня прїбув німецьким поспішним кораблем до Бремергафен. Вже дня 20. серпня вечером знайдено тіло Печерського в озері, яке находить ся недалеко залізничної стації Франкфурт над Одрою, на залізничім шляху між Берліном а Одербергом. В кишенях небіщика, які були наладовані кам'яням, знайдено банкову посьвідку на зміненю квоту 150 долярів, заграничний паспорт Печерського, його свідомство вичаня і незначю грошеву квоту в німецьких грошах. Знайдено також візтову карту Олександра Грау-Вандмаера, урядника австрійського конзуляту в Нью Йорку, а се з початку німецьку поліцію навело на гадку, що знайдено тіло Вандмаера. Вкоротїй однак вляспило рїд, що Вандмаєр прїбуває в Нью Йорку.

Німецька поліція є тої гадки, що на Печерськїм поповнено рабунковий морд. Лікарські огляднн тіла виказали тяжкі рани на голові, обірване одного уха, та пострілову рану в правім виску. Прїшускають, що злочинці, які знали ся з Печерським еще підчас їзди кораблем, вбили його в поїзді, викинули тіло через вікно, а відтак вкинули в озеро.

Печерський мешкав в останніх часах постійно в Новім Йорку і був жонатий з Марією з Бартошинських. Покійний мав дуже гарний теноровий голос і виступав часто на руських концертах. Якийсь час був дякоучителем в Йонкерс, Н. Й., де взяв шлюб з своєю повдоволю тепер жіноку. В. Й. П.

СМЕРТЬ З РАДОСТІ.

Убогий робітник Зайт з села Вайдем коло Теплиць одержав в спадщїні 800.000 корон по якимсь своєю, котрий вемігрував до Америки. Ся несподівана радісна вістка так поділяла на Зайта, що він нагло помер.

ЖЕБРАК ПРОЦЕСУЄ ПОЛІЦІЮ.

В Шікаго. Іл. впочив перед судом жебрак міській поліції процесє тому, що поліційні власти не хочуть йому дозволяти дальше жебрати. Поліція заборонила сему жебракови користати дальше з публічної добродійности, бо ствердила, що жебрак зібрав вже доволі гарний масток, вартости 25.000 долярів. Таке рішенє поліції уважає сей богатий жебрак як протизаконне і безпідставне, бо після його гадки поліція не має права ніякому чоловікови заборонити занямати ся чесним і ретельним зарібком, за який жебрак уважає свою жебрацьку професію. Не знати кому судія прїсудить право, поліції, чи прворному жебракови.

КОНКУРС.

Згідно з ухвалою річного засіданя Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці, відбувшого ся на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в Бофало, Н. Й., отсим оголошує ся конкурс на робітника (помічника) до офісу Р. Н. Союзу в Джерзи Сіті, Н. Дж. Услівя слїдуочі: Від кандидата вимагає ся гарного почерку письма, знаня англійської мови, знаня читаня і писаня по руськи і по англійськи і знаня писаня на машині (typewriter). Платня місячно по \$50.00. Голосити ся треба письменно до 5. жовтня (October) 1913 р. на адресу гол. рек. секретаря Р. Н. Союзу. Мих. Угорчак Jersey City, N. J.

ДОПИСИ.

3 Minneapolis, Minn.

Коли читасмо в „Свободі“ дописи зі всіх сторін Америки, тішимо ся дуже, що всюди, де Русини живуть, починають організувати ся до народного з'єднання між собою, та спільної праці над своїм просвітним і культурним підвигнем.

Тай у нас, на далеких Вестах, Русини починають вже будити ся зі сну, в яким до недавня естаблн, починають віддати ту народну байдужність, яка їх доси ціхувала, а щиро і охотно беруть ся до народної роботи. Маємо в Мінеаполіс вже свою гарну церкву, а і до своїх товариств починають Русини чимраз більше горіти ся. Недавно заложили ми тут тов. „Запорожська Січ“, як відділ Р. Н. Союзу і се товариство гарно розвиває ся.

Дня 21. вересня с. р. о год. 2. попол. відбуде „Запорожська Січ“ в Мінеаполіс свій річний мітинг в церковній галі на Університі, 6 Аве. норт-іст. Будемо приймаати нових членів без ніякої оплати внесового. Думаємо, що багато наших дівчат і хлопців, які доси не належать до нашого товариства, залинуться ся охотно в члені „Запорожської Січі“.

Зарібок по наших плейзах є тепер гарні, бо пересічно заробляють наші люди пайменніс від \$2.50 до \$3.00 денно. Щиріх і охотних до праці людей є у нас також доволі, тож ніщо не стоїть на перешкоді, щоб в нашій „Запорожській Січі“, яка поки-що є головним осередком тутешніх Русинів, розбудило ся наше народне і товариське життя з такою силою, як обставини се му пособляють.

До сих наших людей, які під впливом противників нашого народного розбудження стоять еще осторонь від нас, звертаємо ся з сердечним закликом: Браті і Сестри! Не оминайте своєї рідної хати на далекій чужині, а приходіть до нас, бо з всіми, у кого єть тільки серце руське і руська душа, хочемо спільно працювати для добра нас самих і для добра нашої нещасливої України.

Олександр Козак, преде.
Семен Годний, секр.

3 New Kensington, Pa.

В обороні правди.

Недавно появилася в газеті „Народна Воля“ чорна бляга з Нью Кенсінгтону, написана людьми, які думаєть, що своєю брехнею і всякими злобними перекручуваннями і неправдивими представленнями фактів позбавлять чести Всеч. о. Ващишина, котрий не могочи стерпіти їх нечесного поступованя, при-Божій нагоді ганив їх погані вчинки. Однак, щоб ніхто не думав, що ми низше підписані хочемо брати когось неслухно в оборону, або комуєш неоправдану докоряти, опишемо цілий стан річ, як, для чого, і на що та інсинуація дотично особи о. Ващишина повстала.

Що парохія Нью Кенсінгтон старала ся о сталого священика, се правда, однак ложно є, щоб о. Ващишин мав бути сему противний. Бож вислано делегата в особі Петра Пастернака до Епископа з немислом від о. Ващишина, з котрим була проєбса о надане сталого священика для Нью Кенсінгтону.

В тім часі приїхав до Нью Кенсінгтону о. Делініс, Литовець, котрий о руськім обряді мав дуже мале понятя, і сей отець зголосив ся до о. Ващишина, щоб прийняв його як сотрудника на Нью Кенсінгтон. О. Ващишин з добродушною прихвилью о. Делініса і поручив йому замешкати в Нью Кенсінгтоні, не знаючи о тім, що згаданий о. Делініс не має юрисдикції від Епископа, а навіть не єть руським священиком.

Коли о. Ващишин описав про се довідав ся, сейчас візав о. Делініса до себе і зажавав йому дальше відправляти богослужене тому, що впровадив о. Ващишина в бруд своїм залевненем, що приїхав сюди з порученя Епископа. Але о. Делініс, не послухавши свого парохія, розповіс церковний комітет в Нью Кенсінгтоні, і каже:

„Видите люди, що о. Ващишин не хоче, щоб я тут був, бо хоче сам доїждати сюди що третьої неділі. Але ви як церковний комітет не повинні допустити до того, а повинні позбутися ся о. Ващишина раз на все.“ Тож спільно уложили такий план, що коли о. Ващишин появлять ся в Нью Кенсінгтоні, то мають його добре набити. Коли та штука їм не удала ся, відкумали лийний лайдальський сповід. імено, щоб зовсім певнишого пави з парохія перед світлом очеретити, і тим способом позбутися ся великої контролі над собою зі сторони о. Ващишина.

Підбунтовапа і розповна шайка о. Делініса чигала довгий час на о. Ващишина і придумувала різні способи, щоб на нїм підмести ся. Також неправдою є і заперечуємо се публічно, щоб о. Ващишин не скликував ніколи мітінгів.

Мітінги були. І на річнім мітінгу, по виборі нового уряду переведено контролю всіх рахунків раз і другий раз, а коли вислід контролю не був ясний, скликав о. Ващишин пораз третий старий і новий уряд, а крім сео около 20 посторожних осіб, як рівнож контрактора будови церкви в Нью Кенсінгтоні, які всі разом в присутности о. Ващишина перепроводили списку контролю. Вислід сеї стрісної контролю був оголошений публічно в церкві. А поміщений в злобний дописи факт, що „старий касієр мав коротко \$422.61“, се найзвичайніша лож, написана лише в тім цілі, щоб людий, які стоять при церкві і старають ся церкву утримати, перед цілим загально очеретити і понизити і тим способом добре мислячих людей відсунути від оборони церкви, а зробити церкву независимом. Неправдою дальше є, що дня 27. липня, в часі коли о. Делініс пішов на вечерню, о. Ващишин судів сам з служницею і бавив ся з нею розмовою, бо тоді Теодор Каліновський через цілий час сидів при столі з о. Ващишином і оба від себе аї на хвилю не віддаляли ся. В тім власне часі юрба залитих людей під проводом автора дописи в „Народній Волі“, напала на парохіяльний дім в Нью Кенсінгтоні і відій хотіла виконати свій давно уложений план проти о. Ващишина, але побачивши Т. Каліновського, страшила вже відвагу, щоб кинути ся на свою жертву.

Такі то є ті чесні люді, які тепер буцім стають в обороні церкви і о. Делініса. І не дивниця, що за гроші старають ся тепер зробити себе гарними перед людьми, бо знає річ, що хто смарує, той іде, але нехай знають що се лиш удає ся до часу.

Хто знає лично о. Ващишина, сей певно мусить признати, що той чоловік о слабім здоровлю, неуживаючий ніколи ніяких алкоголів а тим самим і пива, зстрижений до крайности, не був би навіть спосібний до таких поганіх річій, які йому злобно закладають.

О. Ващишин своїм тактовним поступованем зєднав собі поважане і любов в широких кругах нашої суспільности, а ширені людською злобою очеретина його особи не в силі підкопати поваги о. Ващишина, бо люди з здоровим розумом знають моральну вартість його противників і на їх клевети кожній тільки махне рукою.

Теодор Каліновський, Ілія Лобур,
контрольори.

Редьярд Кіплінг.

ЯК ПИСАНО ПЕРШИЙ ЛІСТ.

(Переклад Г. Хот.)

В давній давнині, в передвіки, млімої, жив на світлі первобутний чоловік. Жив він в печері, ледви прикривав свос тіло, не вмів ні читати ні писати, тай не хотів того уміти. Аби не бути голодним, от чого він бажав. Називав ся він Тегумай-Бобсулай, що влястиво мало би значити: людина, котра не квапить ся ставити ногу вперед. Але ми для короткості, — кохані мої, будемо називати його Тегумай.

Жінку його називали Тешумай-Тевіндрау, що мало-б означати: жєнщина, що завжди надто багато питає. Але ми ми для короткості, кохані мої, будемо її називати по просту Тешумай.

А їх маленьку доньку називали Таффімай-Металлумай, що має означати: нестійка, на яку треба все трюшки гнівати ся. Але ми для короткості, кохані, будемо називати її Таффі. Вона була укоханю дитиною татця і мамці, і її карали не так часто, як би було слід.

Як лиш Таффі вивчила ся бігати, то всюди ходила зі своїм татком. Вони не вертали до своєї печери аж дотя, доки не загаяли їх тудл голод. Дивлячись на них, Тешумай говорила:

— Та деж се ви обоє були, що так забурдали ся? Направду, Тегумай, ти не лийший від Таффі!

Ну, а тепер слухайте.
Раз Тегумай-Бобсулай пішов через болото до ріки Вагаї набити остиами риби до обіду. І Таффі пішла з ним. Ручка остий у Тегумай була деревляна а на кінці були насажені зуби риби-людоїда.

Не встиг ще Тегумай зловити ані одної риби, як нестерпно зловив свої ости, стукнувши ними о дно ріки. До дому було далеко (вони, само собою розуміє ся, вкази сиділи в маленькій торбиночці), а других остий Тегумай з собою не взяв.

— От тобі риба! — сказав Тегумай. — Пів дня доводить ся уграти на паряву.

— А дома ще є твої чорні, великі ости — додала Таффі. — Позволь лишень, я побіжу до печери і візьму їх у мамі.

— Се загато далеко для твоїх грубеньких ноженит — відповів Тегумай. — А окрім того ти можеш провалити ся в болоті і утонути. Як небудь обійдемо ся.

Він сів, добув скірану торбиночку з кілами оленя в ній та кавальчикум воску і смоли та взяв ся направляти ости. Таффі теж сіла, занурила ноги в воду, підняла підборіде рукою і задурила ся. А потім сказала:

— А правда, татку, зле, що ми обоє з тобою не уміємо писати. А то би ми післали за новими остями.

— Справді так, відповів Тегумай. В сю хвилину попри них йшов якийсь чужинець. Він походив з племені Тевара і не розумів тої мови, на котрій говорив Тегумай. Зупинивши ся на березі, він усміхнув ся до маленької Таффі, витяг з своєї торбинки клубок жил оленя і почав вязати ости.

— Діи сюди! — сказала Таффі. — Ти знаєши, де живе моя мама?

Чужинець (він був з племені Тевара) відповів:

— Гм...

— Який же ти глухий! — крикнула Таффі і навіть тушнула ніжку.

Саме в сю хвилину рікою пішло стадо коровів, яких татко не міг піймати без остий.

— Не перешкаждай дорослим, — сказав Тегумай. Він так був зайнятий своєю роботою, що навіть не обертав ся.

— Я хочу, щоб ти зробив те, що мені потрібіло, — сказала Таффі, — а він не хоче зрозуміти.

— Дай мені спокій, — сказав Тегумай, обкручуючи та застгаючи оленеві жилы та притримуючи кінці їх зубами.

Чужинець (він був з племені Тевара) сів на траву, і Таффі показала йому, що робить татко. Чужинець погадав собі:

„Аха дивна дівчинка! Вона тунає ніжку і перекривляє мене. Се мабуть донька отого благородного вождя, котрий чує себе так великим, що навіть не обертаєть ся до мене.“

— Я хочу, аби ти пішов до моєї мамусі, — казала далі Таффі. — У тебе ноги довгіші моїх і ти не провалити ся в болоті. Ти попроси у мамці таткові ости з чорною ручкою. Вони висять недалеко вогню.

Чужинець (він був з племені Тевара) погадав собі:
„Дивна, дуже дивна дівчинка! Вимахує руками і кричить на мене, але я цілком не розумію, що вона говорить. Але я бою ся, що сей гордий вожд, що обертаєть ся до других спиною, розгїтність ся на мене, коли я не догадаю ся, чого вона хоче.“

Він підніс з землі великий кавалок березової кори, скрутив його в рурочку і подав Таффі. Сим він хотів показати, милі мої, що його серце чисте, як біла березова кора, і що він не намірає робити жадного ала. Але Таффі не цілком вірно зрозуміла його.

— О! — крикнула вона. — Ти питаєш ся, де живе моя мама? Я не вмію писати, але за те вмію рисувати чимось гострим. Дай мені зуб риби-людоїда, що висить у тебе на шні.

Чужинець (він був з племені Тевара) нічого не відповів. Тоді Таффі сама простягла руку до його чудового намиста з зереп, раковин і зубів риби-людоїда.

Чужинець (він був з племені Тевара) подумав собі:
„Дуже, дуже дивна дівчинка! Зуб риби-людоїда на моїм намисті є зачарований. Мені засвідди говорили, що коли хто небудь доторкнеть ся до него без мого позволеня, то в туж хвилью вмере. А от дівчинка не вмерла. І сей гордий вожд, зайнятий так своїм ділом, доси не помічає мене і здаєть ся не боїть ся, що дівчинка може вмерти. Треба мені бути трюшки чемпійшим.“

Він дав Таффі зуб риби-людоїда, — вона лягла на землю, от як діти, що збирають ся рисувати, лежачи долі. І сказала:

— Я нарисую тобі гарненькі малюночки. Можеш дивити ся мені через плече, але тільки не штовхни мене. От татко ловить рибу. Він не дуже подібний, але мама пізнає його, бо я нарисувала зломані ости. А от другі ости з чорною ручкою, котрі власне йому потрібіні.

Він дав Таффі зуб риби-людоїда, — вона лягла на землю, от як діти, що збирають ся рисувати, лежачи долі. І сказала:

— Я нарисую тобі гарненькі малюночки. Можеш дивити ся мені через плече, але тільки не штовхни мене. От татко ловить рибу. Він не дуже подібний, але мама пізнає його, бо я нарисувала зломані ости. А от другі ости з чорною ручкою, котрі власне йому потрібіні. Правда, вишло так, немаче сі ости понали йому в спину, але се тому, що зуб риби-людоїда спривнув і кори мало. Я хочу, щоб ти приніс нам ости і се власне я тобі поясню. От у мене немаче волосє стоїть до горя, але се не вадить, бо так лекше рисувати. Тепер я

нарисую тебе. Ти виглядаєш лініше, але я не вмію рисувати так, щоб облича були красиві. Ти вже не ображай ся. Ти не образив ся, правда?

Чужинець (він був з племені Тевара) усміхнув ся і погадав собі:

„Десь мабуть іде велика війна. Ся дивна дівчинка, що от взяла зачарований зуб риби-людоїда і не вмерла, каже мені, аби я поклякав на поміч племя сего великого вождя. А він бже сумнівну великий вожд, і лекше він помітив би мене.“

— Дивись — сказала Таффі — щільно рисуєши, або лініше сказати — драпаєши: — От се ти. У тебе в руці таткові ости, котрі власне ти мусиш принести. Тепер я тобі покажу, як знайти маму. Ти будеш йти, йти, поки не дійдеш до двох дерев (от сі дерева), потім підійми ся на гору (от гора), а потім зійдеш в нїз до болота, де багато бобрів. Я не вмію рисувати бобрів цілком, але нарисувала їх голови. Зрепгою ти їх головки і побачиш, коли будеш йти болотом. Але дивись, аби не провалити ся. Наша печера зараз за болотом. Вона не така висока як гора, але я не вмію рисувати нічого маленького. На порозі печери сидить моя мама. Вона краєва, вона найкрасивіша з усіх мам на світі. Але вона не образить ся, що я нарисувала її не зовсім добре. Навіки вона буде задоволена, бо се рисувала я. А щоб ти не забув, я нарисувала таткові ости коло печери. Властиво вони висять в середині. Ти лиш покажи мамі сей рисунк, і вона тобі даєть ті ости. Я нарисувала, що вона простягає руки, а знаю, що вона буде рада тебе бачити. Ну, хайж то все вишло зле, правда, що ти все зрозумів? А може тобі ще треба раз пояснити?

Чужинець (він же був з племені Тевара) подивив ся на рисунок і кивнув головою. Він подумав собі:

„Коли я не приведу сюди на поміч племені великого вождя, то його убють вороги, що от зі списами збігають ся зі всіх боків. Тепер я розумію, чому великий вожд удає, що не помічає мене. Він боїть ся, що його вороги ховують ся поміж кущами і можуть побачити, як він повернує ся спиною, а розумна і дивна дівчинка тимчасом нарисувала страшну картинку, на котрій ясно видно трудне положене великого вождя. Піду кликати когось йому до помочи.“

Він навіть не спитав у Таффі про дорогу, як єї стріла побіг кущам, тримаючи кавалок березової кори в руці.

Таффі дуже утішила ся.

— Що ти робила тут, Таффі? — спитав Тегумай. Він вже справив ости і осторожно повертав ними в зад і вперед.

— Я щось цікавенького зробила, татку! — сказала Таффі: Ти не питає мене. Скоро сам про все довідаєш ся. А тоді ти здивуєш ся. Обійши мені, що здивуєш ся.

— Добре, — відповів Тегумай і пішов ловити рибу.

Чужий чоловік (з племені Тевара намятаєть?) довго біг з рисунком, поки случайно не лайшов Тешумай-Тевіндрау біля печери. Вона розмовляла з другими жінками, котрі прийшли до неї на сніданя. Таффі була дуже подібна до матери, — тому чужинець признаю усміхнув ся і подав Тешумай березову кору. Він біг, не зупиняючись і на сплу ловив у груді повітря, а ноги його були иоранені від колочок, но він все таки старає ся бути вічливим.

Побачивши рисунок, Тешумай голоєно крикнула і кинулась на чужого чоловіка. Інші жінки повалили його на землю і в шестеро єли на нїм, а Тешумай стала дерти його за волосє.

— Се яєнє кі день — сказала вона. Він заколов конієм мого Тегумая і так налякав Таффі, аж все волосє стало дубом у неї на голові. Мало того, він єще хвалить ся і показує мені картинку, де весь нарисоване, як було. Погляньте!

І вона показувала рисунок жінкам. — Се мій Тегумай зі зломаною рукою. Оє коніє застрягло в його спині. Оє чоловік, що цїлїть конієм. Оє другий знова кидає конієм з печери, а куча людий (се були бобри, яких нарисувала Таффі більш похожими на людий, чим на бобрів) — гонять за Тегумайом аж страшно дивити ся!

— Страшно! — повторили жінки і на превелике здивованє чужинця обмалали йому голову глиною і били його і вивзали всіх вождів і чарівників свого племени. Ти ринили, що треба йому відіграти голову, но перед тим він повинен їх відвести на беріг, де сховала ся бідненька Таффі.

В сю хвилю чужий чоловік (з племені Тевара) почував себе дуже неприємно. Жінки склеїли його волосє глиною, вони качали нїм в зад і вперед до острих камінчикях, сидїти

на нїм по шість разом, били його і трясли, що він ледви дихав, і хоч він не розумів їх мови, но догадував ся, що вони павсіміхали ся. Одик він нічого не говорив, аж доки не збігло ся все племя, а тоді він повів всіх на беріг ріки Вагаї. Там Таффі взяла вїжки з маргаритки а Тегумай ловив дрібні корони своїми направленими остями.

— Ти посіпшив ся, — сказала Таффі — але по жок ти привів стільки народу? Таточку, милосенький! Оє тобі моя несподіванка! Ти здивуєш ся? Що?

— Дуже! — відповів Тегумай, — но на весь день пропала моя рибуловля. Здає ся, сюди іде все наше миле, славне племя, Таффі.

Він не помітив ся. Поперед всіх йшла Тешумай-Тевіндрау з другими жінками. Вони міцно держали чужого чоловіка, в якого вся голова була обмазана глиною. За ним йшли молодні і старші вожди, їх помічники і жовїри, уоружені з голови до ніг. Далі виступало все племя, починаючи з самих богатих, а кітцолочи на бідках і невольниках. Всі вони скакали і кричали і лякали всю рибу. Тегумай сказав їм кілька слів подяки.

Тешумай-Тевіндрау підбігла до Таффі і стала її цілувати і нестити, а старший вожд племені схватив Тегумая за шок пер на голові і став трісти з всіх сил.

— Поясни нам все, поясни, поясни! — кричало все племя до Тегумая.

Пусті, лийні мої пера! — кричав Тегумай. Не вжеж чоловік не може зломити своїх остий, щоб не збігли ся всі його племінники? Ви, — влізлий люди!

— Значить ся, ви не принесли таткові його чорних остий? — спитала Таффі. — А щож ви робите з моїм чужинцем?

Вони били його по двос, по трос і по цілому десяткові, так що в нього очи ледви не виділи з лоба. Задихаючись, він вказав на Таффі.

— Деж ті ліхї люди, що падали на вас, дитиночко? — спитала Тешумай-Тевіндрау.

(Конець буде).

ІСПАНСЬКІ ВИДОВИЩА.

Недавно празнували Іспанці день уродин свої королевої. Ріжні міста і місточки старали ся перевисити себе з сеї нагоди інтересними видовищами, однак павляма першєства дістала ся містова Сан-Себестяну, яке зорганізувало величавий бїй страшною королівського тигра з диким биком.

Коли задзвонили, на арену в великій клітці висотили на колєсах дві друї клітки. В одній з них лежав величезний тигр, краса бенгальських лісів. Звіря мало 10 літ і находило ся в розцвіті своїх сил і живучости. В другій клітці стояв величезний бик андалозійської породи. Се був також рідкий оказ вповні достойний свого азійського противника. При помочи окремої системи блоків двері обох кліток отворили ся. Перший вискочив, розуміє ся, на арену тигр, виваши з себе рик, від якого всі виді побігли і задрожали. Почувши рев страшного звіря, бик, наклонивши вперед голову, виставив могучі роги і став також виходити на арену. Кілька хвили обоа зороги стояли неподвижно, з увагою оглядаючи один другого.

Нараз бик кидав ся на тигра, який зручно відскакує в бік. Бик повертає ся в бік і гїдає ся за тигром. Начинає ся дійєно жорстока борба. Розярені звіряє бють собою о деревляні клітки з такою силою, що вони гинуть ся. Рев і мучане так оглушаючі, що військова оркестра перестає грати. Жєнщини кричать. Многі просять, щоб їх випустити, та вони окружені нерозвивним кругом видів, що завмирають від цікавости. Кілька пань омліває, та на них ніхто не звертає уваги...

А страшний двобій в сей час продовжає ся. То бик атакує тигра, то тигр наєскакує на бика. У обох противників величезні рани; у одного з рога, а у другого з паузрів і зубів тече ворожа кров... Нараз тигр робить великий скок... Видї в страху кричать, бо їм здає ся, що звіря хоче перекочити клітку. Та наміри тигра ніші: з оглушаючим ревом він кидє ся на хребет бика і починає йому сризити шню. Бик страшно заричав, але з сїй хвилі, зібравши всі свої сили, підняв ся на задні ноги, і як дійсний борець, виконав зворот, перевернувши ся з тигром на хребет. Роздалений колєсальним тигарем бика, тигр вив ся на землю в передемертних судорогах. На шську лежала крована безформна маса, що скоро стала неподвижною. Бик побідив тигра.

КАЛЕНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

в.ст.	Дня	Руські святя
18	Четвер	Захарій
19	П'ят.	Чудо Арх. Мих.
20	Субота	Созанга, Мак.
21	Неділя	Рожд. Пр. Б.
22	Понед.	Поакма і Анни
23	Вівтор.	Мнодори
24	Середа	Теодора

Шестеро повішених.

Вночі з п'ятниці на суботу окол 4 год. рано виконано в Москві шість засудів смерті пад каторжанами Бутирської тюрми за бунт в тюрмі, убиство і поранення надзорців. Повішені Андрєв, Волощайн, Врублевський, Коноки, Мелничук і Перелєсов. Засуджені вже вечером знали, що жде їх шибениця і дожидали смерті супокійно. На кілька годин перед смертю Врублевському дозволили бачити ся з жінкою через дві решітки. Працюючись, Врублевський заплакав та просив передати привіт оборонцям від всіх засуджених.

Елементарні катастрофи.

Елементарні катастрофи навістили важко також Угорську Русь. Ось з Землянської „фарми“ пішуть до „Науки“, що єно погинуло по луках, пристиглий ячмінь через дощеву годину важко було зжати. Бараболі („крампан“) зановідають ся лихо. Із Касової Польши (Мараморш) пішуть знова, що там дождить кождий день, кукурудза („мелай“) слаба, садовина нема, а до того худоба хоріє в полонинах на ратиці. Цісар Франц Йосиф I. жертвував для пошкодованих повенями угорських мешканців 100.000 К з власної шкатули.

Столітній посол.

Сими днями святкує угорський посол Осип Мадараш 100 літній ювілей своїх уродин. Перший раз був послом в 1834 році, а від 1848 р. непереривно аж досі з відміком років 1850—61, коли в наслідок заведення на Угорщині абсолютизму, сойму не було. Засідав він в соймі революційнім, в соймі, який 1849 р. детронував Габсбургів, в соймі з р. 1861, який усунув з Угорщини урядників германізаторів, належав до сойму коронаційного 1867 року, — словом представляє собою живу хроніку політичного життя Угорщини від 1834 р. Мадараш, се так горячий угорський патріот, що навіть знавший угорський диктатор Кошут був в його очах надто поміркованим. На відомість про процес Десі-Люкач заявив старий посол з очевидним вдволенем, що почувася себе майже молодцем на вістку, що угорські суди з'уміли панитнувати Люкача, як найбільшого панаміста. Взагалі значнійшій угорські політики доживають поважного віку. Так прим. Войтїх Апошї мас тепер 70 літ, Франц Кошут, син диктатора, 70 літ, бувший президент міністрів Феєрварі 80, бар. Гарканї 80, бар. Бонс 90. Та всіх закасував Мадараш, який і тепер багато читає і пише свої сиомини.

Засуд спільника Мончаловського.

Після того як львівська поліція арештувала цуляя Дудикевичевого Ярослава Мончаловського та ще й відтак як його і суд покарав, русофільська преса раз-у-раз представляла його як нещасного „мальчишка“, що внав жертвою провокацій. Та ось показує ся, що сей нещасний „мальчишка“, відбувши кару, дальше служить Росії і то в незвичайнім характері. Ось дня 28 серпня засудив черновецький трибунал карий Миколу Думєнка на рік тяжкої в'язниці за то, що він віз листи і гроші до якогось близше неназваного шпіона в Чернівцях від Мончаловського, котрий кермує шпійонським постерупком в Російській Новоселниці. Думєнка прихвалено з листом від Мончаловського і 200 рублями на черновецьком двірці 19 січня і з того часу сидів він у с'їдстві. Що лист сей передав саме Мончаловський, доказує підпис на листі і знак „Подольський“, яким він звичайно осмотрює свою перешиску.

Кораблі-яхти володарів.

Майже всі пануючі голови європейських держав мають до своєї розпорядимости приватні кораблі, звані яхтами. Англійський король і російський цар мають по два яхти, вибудовані після найновіших вимог штуки, з незвичайною вигодою і елегантцією. Італійський король має найбільшій яхт, який доси існує, підчас коли австрійський цісар вбудовуємає еще перед 40 роками. Славний своєю скоростію і урядженем є яхт німецького цісря „Гогенцолерн“, на якому сей володар відбуває кожного року свої часті морські подорожи; не може він одначе під ліняком зглядом рівняти ся з царським яхтом „Полярна Звезда“, який коштував окол 5 мільонів доларів. Навіть болгарський король і Никита, король Черногори, можуть поведчатися ся власними яхтами; не маєстїяк свого приватного корабля президент французької республіки, який до своїх офіціальних морських подорожий уживає все котрогоє з найбільших кораблів французької воєної флоти.

Своя російського царя в Новім Йорку.

Через 3 послідні тижні гостив в Новім Йорку у своїх знайомих з тусецкого плотократичного сьвіта близький свояк російського царя, вел. князь Александр Михайлович. В поділю, дни 7-го с. м. явив ся він на богослуження в тусецкій російській катедр. церкві, де архієпископ Платон привитав його менем американських Росій, як представника російського пари, та при тій пагоді дав вираз своїм вірнопідданчим чувствам, які після слів російського епископа наповняють серце всіх американських Росій для царського престола.

Забув здає ся ен. Платон про се, що дві третини перебуваючих тут Росій се жертви того варварського царського режіму, який їх змунив шукати захисту в Америці, щоб уїти перед переслідуванем царських поєінак, та сибірською каторгою.

Рафіноване обманство.

В останніх днях докочано на нискоду почти ось такого великого обманства: В послідних тижнях надходили часто зі Щакової на почту в Бродях значні грошеві посилки на адресу якогось Кельзена. Ціла квота побрана ним виносити кругло 13 тисячів корон. Всі виначені грошеві перекази йдуть для провіреня до обрахункового департаменту в міністерстві торгівлі у Відні і зидти прийшла до дирекції почт відомість, що в пересилках грошевих зі Щакової до Бродів заходить якась неправильність. Заряджене сейчас с'їдство виказало, що ніяких переказів на адресу Кельзена до Бродів не падає, але що вчувано їх до поїзду із зручно підробленою печаткою. Дальше с'їдство виказало, що сего обманства докочав звісний в Галичині обманщик і шпіон в корсеті Росії, Філімон Стецишин.

Пам'ятник Шевченка в Катеринославщині.

У колонії Олександрбад, олександрівського повіта на Катеринославщині, німець Пібер, котрий вже поставив пам'ятник Запорожцям, задумав поставити пам'ятник ще й Т. Г. Шевченкові. Проект сього пам'ятника поручено зробити молодому скульпторови ученикови мюнхенської академії Класіну, котрий почав уже пам'ятник, зробивши на увесь зріст постать з бандурою в руках, постать Т. Г. Шевченка і ще деякі постаті, потрібні для групи пам'ятника. Постать кобзаря Класін робив з знаного кобзаря І. Кучеренка, якого с'їрваджував задля сього з Харківщини. На березі Дніпра поставлять з дніпрового граніту скелю, в якій зробить ся по середині барельєф Т. Шевченка, над ним зверху буде сидіти кобзар, а коло Т. Шевченка будуть виступати герої його творів: гетьмати, запорожці і піши. Від пам'ятника до самого Дніпра будуть зроблені з граніту сходи, по боках сходи зробить ся в українськїм стилі огорожу, а за огорожею будуть засаджені високі топої.

Виносив церновну огорожу.

В селі Берестовій, купяцького повіту, треба було сибрудити довкола перкви мур. Обчислено, що мур коштувати буде не менше трох тисяч карбованців, а грошей не було. Молодий берестовський сьвященник, о. Максим Несвідом, запропонував викосити громадою кілька десятків збіж та за зароблені гроші вибудувати мур. Коли селяни не згодили ся, то о. Максим сказав, що сам стане на чолі косарів. І дійсно одного дня рано селяни за проводом сьвященника виїхали на пиву дітяча Дудинка і розпочали роботу. В першій лаві коєив сам о. Максим. Заробив 550 карбованців, та Дудинк і піши, зворушені вчинком сьвященника, нажирали жертв 1.525 карбованців. Таким чином в Берестовій незабаром збудують мур, „викосений“ о. Максимом.

Убиство в касарні.

В віденських касарнях прибучної гвардії при ул. Маріягільф внав військовий слуга Якубович до меншана капітана Аїзенкольба і вистрїлив до жешини, що саме була з відвідинами у капітана. Вона померла від стрїлів. Ранив також капітана і підофіцера, котрий хотів ратувати капітана. Капітан умер від ран. Слуга вивув ся потім крізь вікно і поранив ся. Померла жінщина була се зубожіла графиня Марія Болна, що була для товариства в одній прихвотєтїй родині в Будапешті. Аїзенкольб 45 літній чоловік, багко 16-літньої дочки розвів ся з своєю жінкою, щоб оженити ся з Марією Болна.

**ХТО ХОТІВ БИ ЗА-
НЯТИСЬ ЗБИРАНЄМ
ОГОЛОШЕНЬ ДО
КАЛЕНДАРЯ Р. Н.
СОЮЗА НА РІК
1914. ЗВОЛИТЬ ВІД-
НЕСТИСЬ ДО АДМІ-
НІСТРАЦІЇ „СВО-
БОДИ“.**

ZIRA
10 CIGARETTES FOR 5¢

НЕ ПОТРЕБУЮТЬ СЬВІ-
ДОЦТЬ
ГОВОРЯТЬ САМИ ЗА СЕБЕ

Іх паритєть
в їх прикметі.

Найстарші люди в Європі.

Після німецької статистики живе тепер в Європі 7000 людей, які перекутили 100 літ жити. Найбільше число столітних етарців має Болгарія, бо аж 3.883 людей. В Румунії числять столітних етарців 1071, в Сербії 573, в Іспанії 197, в Австро-Угорщині 113, в Англії 92, в Росії 89, в Німеччині 76, в Норвегії 28, в Данії тільки 2 людиї досягнуло сего поважного віку. З сеї статистики видко, що в балканських державах люди живуть найдовше.

Переслідуване російської преси.

Куди не слабе а навпаки стає чимраз прикрїше. Після останніх рахунків за місяць лише періодичні виданя в Росії заплатили 11.300 рублів црєсових кар, 35 видань сконфісковано, 12 редакторів потягнено до відпчалности карної за умїщені етарї. 6 редакторів засуджено на арешт без заміни на грошеву кару, в кількох редакціях переведено ревізї, а крім сього дві робітничі часописи замкнено. І мимо сего наші москвичі ще мають відвагу рекламувати російський рай перед темним селянством!

Деморалізація російської поліції.

До якого степеня є російська поліція здеморалізована, свідчить факт, який недавно підчас довершеної ревізї с'їднього бюро в Харкові відкрито. Харківська поліція удержувала у власнім зарїді два домн рознуєти, в яких перебували дівчата з найлучших родин. В однім з тих люанарів знайшли дві дочкї поважаного харківського купця, якого поліція недавно арештувала за політичний проступок. Дівчата сї зізнали, що начальник с'їднього бюро Барбаєєв кавав їх так довго катувати, доки не згодили ся вступити до удержуваного ним дому рознуєти.

Гірні наслідки солодного напою.

Князь Уруєєв з Москви їхав з Відни до Венеції в товаристві гарної Віденки. В часі подорожі потрапувала Віденка своєю товаришицею лікером. Упоєний напоєм кн. Уруєєв заснув. Коли пробудив ся, побачив, що нема вже не лише гарної товаришици подорожі але і його дорожочністий вартости 120.000 лірів.

Ювілей винаходу сїрників.

В 1913 році припадає 100 літній ювілей винаходу сїрників. Передше постуєували ся люди кременем і губкою. Перші сїрники винайшов Француз ім. Шансєль в році 1813. Його сїрники були еще цілком носдинчі, споряджені з сїрки. В 10 літ пізїйше улішив фабрикацію сїрників німецький учений Доберайнер. Т. зв. шведські сїрники винайдено доєсєра в р. 1848, а в шестидесяти роках минувного столїтя введено їх в цілій Європі.

Переповненє в школах.

З початком сего місяця розпочав ся тут шкільний рік. Після несвїчених еще обчислень записало ся до державних публичних шкїл в Нью Йорку окол 600.000 дїтїй, а до члєнених люїгоєвських парохїальних шкїл окол 200.000 шкільної молодїки. Сподіють ся, що в протягу сего місяця число вишаних до шкїл дїтїй еще значно побїльшїть ся. Сегорічна фреквєнція в бруклінських шкїлах є в відношеню до минувного року так сильна, що шкільний зарїд не має паразї до примістити всіх дїтїй і мусить етарати ся о пови шкільні льокалі. До тепер записало ся в Бруклін до шкїл народних в державній зарїді 262.000 дїтїй, а до католических шкїл церковних близько 65.000 дїтїй.

Здичїне.

В Пітебург, Па., застрїлив перед кількома днями робітник Стефан Розальський своєю жінку тому, що коли повернув вечером до дому з роботи, еще не приготвила йому вечерї. По замордованої жінки Розальський сейчас відобрав собі жїтє.

Російська єрархія церковна.

Число висних єрархів російської православної церкви доходить тепер до 170 осіб. Між ними є 3 митрополити, 27 архієпископів і 140 єпископів. Вікарїями єпископів є 77. Єпархїями і духовними мїстами за границєю правлять 70 єпископів, увільнених архієрєїв в пенсії є 23.

Відгомін морду в монастири.

На основі дотеперішного с'їдства припускають, що морду на особі ігумена Косака в Золочеві докочано в цілях грабїжн. Стверджує се бранч чорного пуляреса і залїзної скринки, яку убитий мав ще від о. Неміловича, котрий тримав у нїй гроші. Точне с'їдство веде в Дрогобичи, де мешкав бранчак бл. п. Неміловича, на якого впадо підозріне поповнення воїніства, виказало його цілковиту цєвнїстїю. Так само і що до арештованої Васї Лїтїк. Ціла справа закрита проте покищо темрявою тайни, та є познаки, що убиство догустив ся хтось, що урудував „майхром“ себ то ножем, яким послугують ся львівські бандити. — Наслідником в монастири бл. п. Косака став о. Мушкевич, котрому передав ігуменат провінціял Чина В. В. Плятонїд Філяє.

Убиті громом офіцїри.

Сербська часопис „Полїтика“ дописує, що дня 10. серпня, підчас бурї, убив грїм в воєнім таборі під Владичини Гап полковника артилерїї Біволяревича і аудитора Мамірєвича. Грїм вдарив в шатро і в той спосіб понєсли оба смерть на місці.

НОВИНКИ.

Справленє друкарських ошибок.

У попереднім числі „Свободи“ дручили ся через недогляд дві друкарські ошибки, які на сїм місці простегемо.

На 1-шій сторінї, у 2-гій шпальтї, в повинї п. з. „Лїтовїї проти Поляків“ надруковано в 4-тїй стрїчї з долини слово „поважну“, а має бути: „неважну“. Коєць дотичного речєня має звучати так: „— о узанє просєби Польської Тимчасовї Комїсії за неважну в відношеню до Лїтви“.

Під надїсланою з Вїннїлегу дописно п. з. „Кому на добро?“, друковано на стор. 4-тїй, умїшено підпис „Бувший Країовець“, а має бути: „Бувший Країтєвць“.

Перша руська церква в Боснії.

На Снаса генеральний вікарїй, о. мітрат д-р Йосиф Жук поблагословив першу руську в Боснії муровану, велику, гарну церкву. Від мая по пішїтїний день вона вже покрита бляхою і витинкована. Цісар з власних фондів жертвував на церкву тисяч корон.

Арештованя емігрантів.

В суботу арештувала краківська поліція на двірці 24. емігрант-рекрутів, які виїхали ся до Америки. Всїх відїслано до дому. Загалом від 1. січня до 28. серпня с. р. арештовано в Кракові 102 рекрутів і приналежних до вієвська австрійських горожан, а 391 угорських. Вчєра придержала львівська поліція на головнім двірці 11 емігрантів у віці 17 до 26 літ з Угорщини, які без всяких документів і грошей виїхали ся до Америки. На разї задержано їх в поліційних арештах для етвердження їх приналежностї, почім відшпанаєуть ся їх домів.

Купно Зарванцї.

Місцевість Зарванцї на Поділю, славу зї своїх відїєтїв в цілій Галичині, купив недавно митрополит Шєнїцький на власність львівської митрополїї.

„Щаслива“ Угорська Русь.

Мармарош-сїгоєвських верховинїх „заступав“ досі в угорськїм соймі п. Лягор. Та він зложив свій мапдат і на його місце виднїгас тепер иривительствєнна царїя іраїї державного радника в міністерстві судівництва Леопольда Вадєса. Мармарош-сїгоєвські мадрїони навїть заарештували депутацію, котра виїхала до Будапешту проєнїти п. Вадєса, аби він зволїв прийняти кандидатуру. Вадєса кандидатуру приєав, та обїяз навїть явити ся перед виборцям, щоб проголосити свою програму, і що найважнїше відай було для депутатів — уладив для неї пив, в котрїм взяв участь і міністер судівництва д-р Євген Балог. Чи треба ще більшої іронї як те, що наших Гуцулів заступати має в угорськїм соймі мадрєвський достїнник з міністерства судівництва, тоді як тамонїні суди примикають очї на те, що „хазари“ ріжним безправєтвям довели Угорську Русь до крайної руїни.

Перїодичність погоди.

Проф. Брікнер прийшов до того перекананї, що погода змінєє ся періодично шо 35 літ. Той огляд потвердили мозольні дослїди вишних метеорологів. Показало ся, шо літа 1703—1738—1773—1808—1843—1878—1913 були найхолоднїші і наймокрїїші, а знов літа 1718—1753—1788—1823—1859—1893 найтеплїші, найпогїднїші. На 35 літ іршпадає залежно від околицї 21—31 посушливих а 14—4 мокрих. З того виходило бн, що треба нам ще сподівати ся 2—6 літ мокрих але в кождїм разї чимраз менше мокрих як теперїшній рік.

ДІМ АГРОХОВСКИЙ-СП БАНКОВИЙ

НАСЛІДНИК **Л. В. ШВЕТС** ВЛАСНИЄЛЬ

ЩАДНІСТЬ єє відстаєна богатєтєва. Не скуїєть вєдє до мєстєту, а розумнє складєє грошїє в чєстїє, повєжнїє банку, який дає гарнїцїю і виплачує процєнт від вложєних грошїє.

ВИСЛАЄМО ГРОШІ в поручєнє, що адресатє одержать їх протєгом 10 днєй. Телеграфїчною дорогою за 24 годїни. Памїєна грошїє по вїдєдомєнїєм курєрє.

ШІФЕРТИ до і в Старого краю на всїх найбїльшїх і найкєвнїшїх кораблїєх лїтє по комбїнацієннєх плївах.

КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІАЛЬНА вїдєладуєть вськї докумєнтє австрїєвські, росїєвські і нїмєцькї, які потєрєдїєтє конуєлєт, так шо суть важкїє в єрємє.

Tel. 1323 Orchard.

Нашїєна зложєна в касї бїгдовїєй в сумї **100.000.00.доларєв**

У Власнім їмаху: 292-294 Bedford Ave. pig Grand Str. Brooklyn, N.Y., і III-115 East 7th Street, NEW YORK, N.Y.

роки маси при руській народності. Коли верховодять в народі верстви відступили від народу, одинокі руські духовенство остало се вірним руськості, та несло цілий тягар народної праці на своїх плечах. Розбудженя нашої народної свідомости в Галичині, започатковане і ведене визвольної політичної боротьби руського народу о здобуте своїх прав, ширше науки і просвіти між народом, сеж праця нашого патріотичного духовенства.

Імена Пашкевича, Устияновича, Могильницького, Качали, Трещаківського і соток інших священників, що ціле життя трудили ся на полі розбудженя народної свідомости, народної науки і просвіти, будуть все золотими буквами записані в історії нашої визвольної народної боротьби. Дійсно, щастя наше, що ми мали і маємо патріотичне духовенство, свідоме своїх народних обов'язків.

Руський парід, глибоко релігійний і привязаний до своєї церкви і обряду, вивдять і далі в своїх священниках своїх природних народних провідників. Правда, обставини часу дещо зміняли ся. Тягар народної праці не спочивав тепер виключно, як давніше, на найліпшому духовенстві, бо зі зростом народної свідомости, зі зростом народної просвіти і культури також і інші верстви сповняють тепер народну працю. Сеж річ цілком зрозуміла і слушна. Однак се не звільняє нашого священства від дальшої активної народної праці; се тип уявляє їх задачу. Так діє ся в старім краю, то само повинно мати місце також і тут.

Коли наш Владика прибув перед кількома роками до Америки, щоб обняти своє достойне становище, ціла американська Русь споглядала на него з кріпкою надією, що доперва з прибуттям свого руського єпископа розніжиться нова епоха властивого розвою народної життя Русинів в Америці, та що прибуває свого єпископа і його провід зацікавить всіх трудящих до всесторонньої народної праці. На жаль однак, ті правдиво сердечні надії руського загалу в Америці не сповнили ся.

Мп далекі від сего, щоби Владика робити з сего згаду які докори. Прибув він тут з славною дорогою руського патріота і за такого його все уважаємо і віримо, що має як найкращі інтенції, та в ширім єпископському інтенції. А при причині дотеперішньої нещадної безперечно найважніша лежала в його до-теперішній несамостійній, тяжкій позиції, як єпископа коадьютора, яка могла спаралізувати пераз хочби найкращу ініціативу, яка деяким його підлеглим священникам давала можливість закрити ся формальними зглядом і вилондировати ся з під церковної і народної навіності. Дальшою причиною були також специфічні відносини тугешних поглядів і тугешного законного пониження і устрою в справах духовних, які деяким нашим людям збагачували, або людям злої волі давали легку можливість апостазії від своєї церкви та шкідливої діяльності як зглядом церкви, так також зглядом власного народу. Розуміє ся, що дві перші причини могли нашого Владика обезсилити у всіх його важних починках, а третя причина могла його для ширшої народної діяльності зразити так, як зразила багато інших ширших священників, що стоять тепер зглядом народної праці остороно, та відносять ся до всего, що вирост від народу виходить, з певною пасивною резервою.

Через признає нашому Владика повної єпископської юрисдикції зістали перші дві причини раз на все усунені. Проти усунення третьої причини, дотеперішньої нещадної, мають єпископ і священники дуже добру, а в американських відносинах конечну методу постійного тактовного а безпосереднього впливання на своїх вірних, тим більше, що коли виринають часами між ними а народом які ріжниць і диференції, споводовані особистим непорозумінням або незнайомством, то усе те з початку дуже легко усунути.

Витяючи нашого Владика в його новім характері, весь руський загал має надію, що Владика і ціле йому підчинене духовенство не відмовлять своєї дальшої народної праці на підставі рівномірного свідчання і співучасті всіх одиниць з ширшого загалу, у яких є тільки можливість і добра воля працювати в хосені народу.

Повідомляє він іменню всіх інтересованих, що в ніднім галицьким повіті не буде в шкільнім році 1913/14 посада для т. зв. тимчасових учителів. Не оголошено ще там того, про що голосно усюди говорять ся: в багато повітах звирають посади тимчасових учителів з попередних літ.

З початком року 1913/14 не дистануть отже тимчасові учителі(льк) та учительські кандидати, що опустили перед вакаціями семінар, ані одної посади. Багато тимчасових учителів, що не уміли узискати собі вглядів „владз“, ті, що видавали ся неблагонадійними або мають інші подібні гріхп, страять ту і так незавидну посаду. Коли їх родичі тягнули ся з останнього, щоби допомогти їм укінчити науку і здобути кусник хліба, то дуже завели ся. Не знаходячи приміру в Європі шляхотська господарка в Галичині, тим разом понерта шнєхпольським мапекінамп, перечеркнула їх члани. Діти своїх, що дістали фахове образование, мустьте рідичі хіба приспособляти на ново до якогось звани, бо шляхтї не потрібно народних учителів. Шляхтї потреба повітових „виздзлів“. Дятого свьєта у праця краю замкає посади дітям бідаків, а не зносить цілком непотрібної, такої коштовної інституції як „виздзлів“. Там заложити собі шляхтї огнище, коли нездарною господаркою, великимп забавами, удержуванем коштовних метрес, грою в карти, кінськими шпортами зруйнує та знищить батьками в ріжний спосіб надбане майно. Тендальке містечко там усе знайдеть для „брати“ шляхтї. В школі-ж потреба людий, що хочять працювати, людий ідейних а не шляхтї. А ту оплачувати учителів в сьім році „виздзлів“ ні звідки. Звиваєть ся отже школи — бережеть ся видзлів для шляхтї. Нехай дізнають та зведо усе ті, що готовили діти до такого гарного звани як учительський, нехай гінуть з голоду, коли їх дитина, бучущий учитель, мав бути їх одиноким лідером. Край прецьд для шляхтї несе сю шляхтї жертву. Для її панования, впрочім нічим неоправданого, розбито сойм, внесено братовійчю боротьбу в край, здеморалізоване хлоцтво, приведено край до матеріальної руїни, а малю ся клопотати такою „дрібничкою“ як школи і учительство? Буде примирати з голоду кілька нещасних вдовиць-матері бучущих учителів, позбавлених куска хліба, але за те ані волос з голови не впаде шляхтюрі, коли він збанкрутує з своєї тлякї причини. Тримаєть ся „виздзлів“ для шляхтї, нема посада для дітїй бідних, родичів.

Молоді учительські кандидати йдуть на село цювнї западу, надій прислужити ся народній освіті. Вони годять ся з тим, що прийдець ся жити самітню, в найбідніших закутках краю, без найпримітвіішнїх средств до життя; ідуть майже з пожертвованем на нові постерунки. Поважна громада опустила перед феріями учительські семінарі в нашій, що зможе прислужити ся народови. Якжеж завели ся! Загороджено ім безмілосерно дорогу. Мустьте зречт ся своїх ідеаль, своїх гарних намірів, а шукати десь впаде, воя границями шляхотської господарки, куска хліба. Хто того не зможе зробити, мустьте сидіти в завільних робітнях шляхтї або капіталістів, а може серед сегорічної кризи пухнути з голоду. В Галичині має верх шляхтї, тому все до шляхотських. Нехай не буде освітї, нехай гінуть тисячі талантів, нехай пропаде цивілізація — шляхтї треба панования. Нехай відче хлц, що шляхтї сильна. А бо-яти ся її нічого, бо вона... в Галичині.

Народ бажає освіти. Своєю кервавншою оплачує суми на різні школи, з котрих некористає, бо не в силі. Ставить і власним коштом школу в селї та бажає для себе так мало: научити бо-дай читати та писати свою дитину. Тяж-ка праця не дозволяє йому належитно заняті ся вихованем дитини. Школа її виховує. Наш парід бажавб, щоби його діти не були такі „слїпі“, як були їх батьки. Та сего року, коли в селї була лише тимчасова посада учителя, то школу ту замкнуць. Податки підуть на „виздзлів“, а хлопські діти будуть по-збавлені усякої науки. Шляхтї не об-ходять хлопські діти. Нехай здичіють, нехай нічого не знають — се лише для шляхтї. Панувати над такими найліп-ше. По скінченю школи забажали ще коли вигушити проти шляхтї, тому на-вїть корисно для неї піддержувати тем-поту, страх, рабство, пересуд у хлц-ської дитини. Школа-ж усе те може зничити, тому нема для них школи. Згодять ся всі на панованє шляхтї, то-ді дистануть „школу“.

Школа є одинокю краєвою інсти-туцією, з якої в замії за понощували тїгарі селянські маси користають. Є

она рівночасно показником культурно-го уровня краю і мотором усякого по-ступу. Як з одної протє сторони проста справдєлівнїсть вимагає піддержувати одинокю краєву інституцію, що свідчить якїсь усудлї народови, так з другої сто-рони хто лише хоче, щоби край мав бо-дай приблизно культурний вигляд, щоби в краю піднести хоть сяк-так о-сьвіту, мустьте усім силами піддержу-вати народні школи. Се дуже добре зро-зуміли Чехи. Вони отримали видатки на все, а школу удержували до послїд-ної хвилї тревани автономії. А в нас в Галичині? Найперше замкають ся народні школи! На сором цілому крає-ві і успішности шляхотська рука зам-кає насамперед маленькі шкільки по-бідних і дрібних селлах. Не відозветь ся дзвінок, щоби скликати дїтвору на науку. Пуєткою стояти ме шкільний бу-динок, котрий бідні громади з таким трудом побудували. Станє він схорон-щєм мнїши та щурів, бо так хоче га-лицька шляхтї. Зате гамірпо і весело буде по „виздзлах“, в тих пристанях для шляхотських розбитків.

Бідак і богач.

(Переклав Дм. Йосифович.)

У дуже давних часах, еще тоді, як Господь Бог пробував сам поміж людь-ми на землі, лучило ся одного ве-чера, що втомив ся і заскочила Його ніч, закн весів дійти до господи. І от ідучи дорогою, зушнїв ся перед двома хатами, що стояли напроти себе. Одна була велика і гарна, а друга мала і нуж-денна: велика належала до богача, а в малій жили бідаки. Подумав собі тоді наш Господь Боженко: „Не буду тя-готним богачеві і заночую в него“. Почувши, що стукають до дверїй, богач отворив вікно і зашпав у чужинця, чо-го йому треба? Господенько відповів:

— Приймїть мене наніч! Передивив богач подорожного від голови до нїг, а що Господенько був в убогій одежнї і не вглядяв на та-кого, що має чимало грошїй у кишенї, захитав головою і сказав:

— Не могу вас прийняти, мої кім-нати повні ярини і зерна. Та й як би мав почувати кожного! хто лише зап-кає до дверїй, та треба би самому взяти лебярчий кїп у руки. Пошукайте собі притулку деінде.

По тім словї зачинив вікно і лшнїв Господа на дворї. Відвернув ся від не-го Господенько і пішов через дорогу до малої хатини. Жінка бідака взяла його за руку, попросила в хату і сказала:

— Розгостїть ся, як вам вигідно і після внодоби; у нас нема богато, але все, що маємо, дамо радо.

Вїдак приставила бульбу до огня, а поки та варїла ся, виділа кози, а-би мати трохи молока до бульби. А коли поставила страву на столї, Господь Бог сїв і їв з ними і смакувала йому та вбога їжа, бо сидїли там самі задоволені люди. Коли попили і настала пора спочинку, жінка заклякала потай чоло-віка і сказала:

— Слухай-но, чоловіче, ми сеї по-чи постелим собі на соломї, аби бідній подорожний мїг поклясти ся в нане-ліжку і відпочати: він-же йшов цілу днї-ну і певно втомив ся.

— Дуже радо, — відповів чоловік — скажу йому се. — І пішов до подо-рожного і просив його, що коли ласка, нехай лягає в їхнє ліжку і дасть своїм костам порядно пршпочити. Не хотїв Боженко займатї ім ліжка, але вони не покидали просити, поки не вчпнив їх волї і не поклав ся таки в ліжку, а вони самі постелили собі соломї на до-лівцї.

Другого дня жінка встала ще до-сьвіта і зварїла гостеві найліпше, як могла, сїданє. А коли сонечко за-зирнуло крїзь віконце і Господенько ветав, їв з ними знов і хотїв опїєля йти в дорогу. Станувши в дверях, обер-нув ся до них і сказав:

— За те, що ви милосерні і побож-ні, бажаїте собі трьох річїй, а я вам учиню.

Тодї сказав бідак:

— Чого менї бажати, як не вічної щастливості і аби ми обоє були поки жнтя здорові та мали все убогий на-сушнїй хліб? Чого третього не знаю пробгнутї.

мож там, де перше стояла стара хатина. Витріщив очн, заклякав жінку і заш-тав:

— Скажи менї, що то стало ся? Вчєра вечером ще стояла онде стара нужденна хатина, а нинї стоїть хоро-ший, новий дїм. Перебийан і розвідай, як до того діїшло.

Жінка діццла і зашпала бідака, а він їй оповів:

— Вчєра вечер прийшов подорож-ний і просив ся на нічлїг, а сєгодня ра-по при відходї вволнв нам трп бажана: вічуку щастливїсть, здоровлє в сїм жнтку і вбогий насушнїй хліб, а по третє за-місто нашої старої хатини гарний, но-вий дїм.

Швидко побігла назад богачева жн-ка і розповіла мужеві, як усе те стало ся. Чоловік сказав:

— Ліпше би я трїє та пропав. Ото-коби було знатї! Був-же чужинєць у-перед тут і хотїв у нас переночувати, а я його відправив.

— Квай ся, — сказала жінка — сї-дай на коня, то ще чєй надзгонїши його, а тоді мушнї собі також випросити трп бажана.

Пішов богач за доброю радою, по-чвалав конем і ще наздогнав Господнє-ка. Давай тоді мягко та солодко гово-рїти та просити:

— Не берїть заале, що я зараз вас не випустив; шукав я ключів до дверїй, а вїп тимчасом відїїшли. Коли будете вертати дорогою назад, мустьте посту-пити до мене.

— Добре, — сказав благий Госпо-донько — поступлю, як буду вертати.

Тодї зашпав богач:

— Чи не мїг би я впеказати трєх бажань, так як мїї суїдї?

— Так, вїп би мого, — відказав Господь — але се не буде для вас до-бре, і ліпше, як не будете собі бажати нічого.

— Як би я знав, — казав богач — щомої бажана будуть коли сповненї, то я би собі заздєдїг придумував, чо-го менї до щастя треба.

Господенько сказав:

— Їдте до дому, а три бажана, ко-трі придумате, будуть сповненї.

Тепер мав богач те, чога жадав. По-їхав до дому і давай придумувати, чо-го собі бажати. Коли так думав, чувтїв поводи, кїнь зачав стрїбати, так що все перебував йому гадки, і тому не мїг їх зібрати до купи. Поплескав коня по го-ловї і сказав:

— Тїхो будь, коєю! — Але кїнь ви-брикував по своему. Се вкінці розсер-дило богача і клякнув нетерпєливо:

— А щоби ти шню зломив!

І от як лише вирїг те слово, шепел і впав на землю; його-ж кїнь лєжав мертвим і не рушнв ся. Так сповнило ся його перше бажана. Але що був по-вдачі скупарє, то хотїв узяти зі собою сїдло: відпошрїжнїв, захпнув собі на хребет і чувтїв ся пішкїя. „Ще остали два бажана“ подумав і тим потїпннв ся. Коли так брив доволї по піску, (а в полудне пєкло горяче сонце), йому зро-било ся душно та її гірко на серці. Кутьбака давила йому хребет та ще її доснє не припїшло йому до голови, чо-го би то собі бажати.

Опїєля зітхнув і сказав:

— Ото коби бути тим мужиком, ко-трому також уволено трп бажана. Той знав собі як порадити: найперше забав багато пїва; а потїм — тільки пїва, кїлько годєн випити; а накінці ще цілу бочку пїва в придатку.

Іноді думав, що вже найшов, але опїєля видавало ся воно йому за малим. І от прїїшло йому на память, що там у дома жінка має шєсь доброго зїстї, сидїть собі в холоднїм покої, а смач-но заїдає. Се його порядно розсердило і він сам не знаючи як, сказав:

— Най би вола так сидїла на куль-баці і не могла злізти, замість аби я таскав сїдло на хребтї.

Так не прїїшло йому нічого кромї досади, туду, лайки і страти. А бідаки жнля задоволенї, скрїпїли побожно в щастю аж до смертї. 83

Просьвітні Збори

в присутности відпоручника Просьвіт-ної Комісії Р. Н. С., п. д. Андрейна, відбудуть ся в біжучім і слїдуючїх мі-сяцї в отсих місцевостях.

Вересень:

- 21-го в Рочестер, Н. Й.
- 23-го в Обурн, Н. Й.
- 25-го в Фултон, Н. Й.
- 28-го в Шаркоз, Н. Й.
- 30-го в Ром, Н. Й.

Жовтень:

- 1-го в Юїка, Н. Й.
- 2-го в Геркімер, Н. Й.
- 3-го в Літл Фолс, Н. Й.
- 5-го в Гренвїд, Н. Й.
- 7-го в Скєнектєдї, Н. Й.
- 9-го в Мєканїквїл, Н. Й.
- 12-го в Гудєон, Н. Й.
- 13-го в Ньюбург, Н. Й.
- 14-го в Пєксїд, Н. Й.
- 15-го в Порт Джєрві, Н. Й.
- 16-го в Спрїнг Валєй, Н. Й.
- 18-го в Ньюарк, Н. Дж.
- 19-го в Ньюарк, Н. Дж.
- 21-го в Рєдїнг, Па.
- 22-го в Комбола, Па.
- 23-го в Нью Фїладельфія, Па.
- 25-го в Тавер, Па.
- 26-го в Шамокїн, Па.
- 29-го в Центральїя, Па.
- 30-го в Мт. Кармєл, Па.

Колїв у якїм пєльєї, задля важних причин, зайшла потреба змінити вшпєє назначєний дєнь просьвітних зборїв — про що треба конєчно і заздєдїг по-розумїти ся зі мною — тоді дотичний Уряд відїдїу Р. Н. С., чи Комїтєт зво-лїть вже від себе подати в „Свободї“ вістку про сю зміну дня на просьвітнє вічє у їх пєльєї.

Громади, Братства, Сєєтрїцтва і То-варїства, які хотїлиб причинити ся для справи просьвітної якїм грошевїм да-ком з власної каси, нехай переведуть дотичну ухвалу єще перед просьвітнїми зборями, щоби опїєля на самих збо-рах можна вже виплати їх жертву в справозданє і про сю жертву в своїм часї подати в „Свободї“ до загального відома.

Дмитро Андрейно,

відпоручник Пр. К. Р. Н. С.

ПОСЬВІДКА.

Ч. 1858. Львів 4-го вересня 1913.

До Хвалної Редакції „Свободы“ в Джєрзи Сїті.

Отєм маємо чєсть повідомити, що сїмї дя-ми одержали мї від Хвалної Редакції двї по-сылки на „Рїдну Школу“ в квотї 2.580 Кор. і 582 Кор. з признаних дрібних жертв до Хвалної Редакції.

Жертви єї насїпнї саме в пору, коли каса Красєвого Шкільного Союзу майже випорожня-ла ся.

Цїлорічні слотї зпнщили нашу країну, а наше сєлянство, на якїм „Рїдна Школа“ в пер-шїй мїрї опирає свою ексїстенцію, на берєзі економїчної пропасти. Сумнї-невєсєлі гороскопї нашого приватного шкільництва на будучє.

В таку пору помїж заморських Братїв являєть ся для „Рїдної Школи“ неопїєнено.

Вєім Ва. Жертводавцям, які зложили по-виснї квоты, складає Красєвий Шкільний Союз сердєчне подяку.

Зобрежма щирїй Спасї Віт Хвалнїй Ре-дакції за тудї та прїхвалїть, з якою завсїгдї Хв. Редакція відносить ся до „Рїдної Школи“.

КРАСВІЙ ШКІЛЬНИЙ СОЮЗ У ЛЬВОВІ.

Ів. Кивєлюк. Л. Сальо.

ОБЕРЕЖНА МАТИ.

Панї Францішка Лебеда з Голєнд, Мїч., є справдї дуже обережною матє-рїню, судачнї її із слїдуючого лїсту:

„Прощу менї вислати шє тугнєна бу-тецького Трїнера Американського Елїксі-ру Гїркого Вїна. Є то дієсно добре ліч-нїше средство, що повинно бути в кож-дїм господарствї. Ваша порада і сєй-лік відїчили мене, за що прїїймїть мою сердєчну подяку. Маю двох малнх хлоп-цїв і так скоро, як тільки зауважу, що їх апетит не є так добрий, як звичай-но, даю їм протягом кїльох днїв по-повнїй ложцї перед кождою їдою, а все є добре з поворотом.“ Матєрї можуть запобїчи многім недугам, або лічїти їх швидко через наслїдуване повншїої по-ради. Лік сєй є добрий як для осїб стар-нїх так і для молоднх. Так бївидко, як тільки зауважаєть певну неправи-льнїсть або слабїсть, уживайте Трїнера Американського Елїксіру Гїркого Вїна. По вєїх другєторях.

Jos. Triner, 1113-39 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Пам'ятайте о Трїнері. Лічївентї в випадках ревматизму і невральгїї. Ваш анїкар достарїть Вам його.

ШЛЯХОТСЬКА ГОСПОДАРКА В ГАЛИЧИНІ.

„Урядовий Дєпїк“ ц. к. Ради Шкільної Красєвої, датований 30. черв-ня, прїносить для нашого сєлянства і народного учительства сумну вістку.

НОВІ КНИЖКИ!

РУСЬКА КНИГАРНЯ

отримала багато нових книжок, котрі суть:

- Петрі й Добудуки — чудерна повість у 2-ох частях, д-р І. Франко 75 ц.
 - Образки з громадянського розвитку Русів — з описами 75 ц.
 - На білих скалах — 60 ц.
 - Куди ідеш Господи? (Quo Vadis?) Г. Сіккеловича 50 ц.
 - Полонези на Кавказі 15 ц.
 - Теторія Українського шлюбства \$2.00
 - 12 табличок, чудесні байки 30 ц.
 - В медію рано зіле кола — 90 ц.
 - Дивне й нове — Мій Ізмаїл рагд, поезія І. Франка \$1.50
 - Твори Тараса Шевченка, І. і П. том \$1.60
 - Смерть бога 35 ц.
 - 1,000,000 оповідань 25 ц.
 - Теторія одної дівчини 20 ц.
 - Морні маски 20 ц.
 - Алея в українській мові \$1.00
 - Теторія Козаччини 45 ц.
 - Літературні Характеристики укр. письменників, І. і П. часті \$1.00
 - Передходом соція 25 ц.
 - Як я то баучу 30 ц.
 - Негри 30 ц.
 - Хто ще не має нехай замовить собі „Що стало ся з Рудольфом?“ австрійським престоюласідником — незвичайно интересна історія 220 сторін і багато образків 60 ц.
 - Копець Титаніка 40 ц.
- Замовляйте каталогів книжок даром!

RUSKA KNYHARNIA

850 Main St., Winnipeg.

Dr. J. RADDA
219 E. 69 St., New York, N. Y.
Лікар русько-чеський

Температурний асептичний клінік спеціально секретних медич. мужських і жіночих. Діагноза лічить всі інші друці лікарні. Приймає від год. 8-ої до 10-ої ранку і від 6-ої до 8-ої вечір. В медію від 9-ої до 11-ої ранку. — Телефон: 7507 Пала. 37-40

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Найбезпечніший банк для улькованя Ваших грошей в земля!

Банк, коли не загорить Вашого гроша, то й не дасть Вам того проценту, що принесе Вам капітал, вложенний в землю зі зростом вартости тої землі! — Тож позір! Слідуючої неділі робимо в чудовій місцевости HASBROUCK HEIGHTS, N. J. велику

ВПРОДАЖ ЛОТІВ, ДОМІВ І БІЛЬШИХ ПАРЦЕЛЬ ДЛЯ ГОДІВЛІ ДРОБУ по неімовірно низьких цінах.

Є там великі догадності: проведено хімічні, каналі, водопроводи, електрику, газ і пр. Є там оподалік перка, є шкоти, почта, великі склади і т. д. Довирливі фабрики, в яких працює зовсім 48,000 людей! Робота стає і добре платять. Аспірація потрібна людям до роботи! Додає в Нью Йорку (10 миль) дуже вигідний Ці на лотів від \$100.00 в гору за готівку або на місяці сплати по \$2.50, НЕ ПЛАТЯТЬ (Я ЖАДИНХ ПРОЦЕНТІВ АНІ ПОДАТКУ ЧЕРЕЗ 3 РОКИ. Неможливо платити, ждемо довший час на рати. Контракт куша даром! — Вийді на лоти зовсім даром! Вступіть, або пиштьте сейчас во інформації і по желаннічій тикети до цього офісу:

F. C. BECKER REALTY CO.,
50 Church St., Room 178, New York.

P. S. Компанія наша є чисто християнська! Потрібно агентів Русинів.

ХОРІ ЛЮДИ
Чи страшили Ви терпіння, але мали в причини Вашої неуди?
День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, запальює лічнем хорих людей. Представте собі, скільки хорих я уже вилічив а кілька хорих я украсив жата. Коли Вам жите надоло через пробоване так званих ліків і відчуваєте, що в Вам все гірше, в таких раві сейчас зверніть ся до старого опитного спеціаліста, який є

Dr. LEONARD LANDES,
140 E. 22nd St., New York, N. Y.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоб спасти жите і обяснить Вам недугу. Лічу уже 20 літ а найліпший результат всім людям, як безліце, вагрове зроста, гомориди, біль жовтуха, сорняк, астма, ревмізм, похот і т. п. Для людей похотів і нервових маю великі знані електричні апарати і Х-лучі, за помічю котрих переглядаємо Ваші внутрішні органи. Не кожній доктору маю ті апарати, даного що суть дорогі. Хемічне досліджуване мочи. Не відкадайте до апарату, а сейчас прихотіть до звичного лікаря: 36—

Dr. L. Landes,
140 East 22nd St., New York, N. Y., betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймає ся хорих в години: від 10 ої рано до 8-ої вечір, а в медію від 10-ої рано до 4-ої поноді. — Горади даром.

Слухайте панове! Не дайте себе завискути! Чи впаде про те, що шифкарти подешевіли? Хто це до краю, сій нехай не платити більше ніж 25 дол. за шифкарти! Тільки належати сій Тільки ми беремо! Експресові пафокати! Пиштьте тільки до нас! Дондезе ся правду!!!

25 ДОЛЯРИ ШИФКАРТА ДО КРАЮ

Особні каменти! Домовий хир! Давно відрі! Відв'язано пакувати! Вироблено великий перепад через границю! Шукаємо за констумарами або їх відновити а не повискувати! Переконайте ся! Шитьте авдитку 3.00 дол. до повноти ціни або пиштьте по інформації.

\$26 дол. ШИФКАРТА З НРАЮ ДО АМЕРИКИ \$26 дол.

AMERICA EUROPE CO., 109 Greenich St., New York.
Число телефону 4548 Rector.

JOSEPH HORVATH
Йосиф Горват, котрий в п'явденю найбільшою в світі надарської часописи „Szabodasg“ і котрий стоїть на чолі Мадарів в Америці, поручає HASSAN цигаретки свої похвалними словами:

„HASSAN“ цигаретки суть найприємнішими з тих всіх, які я коли небудь курих, зі всіх гатувків і в ріжках цінах. І дійсно віякі другі цигаретки не давали мені ані половину того вдоволення і приємности, які дають мені „HASSAN“. Я захоочую всіх моїх земляків, щоб спробували курити сї добрі і добрі цигаретки.

Jos. Horvath

HASSAN
5¢

„THE STANDARD OF AMERICA“

\$25 Шифкарти до Старого Краю \$25

За \$25.00 можете повернути до Старого Краю на найліпших шифках, відходючих в дн. 25 во вересні, 9-25-ого октября а на певні мінити дати по \$31 до пенсильванії (портів) БРЕМЕН, ГАНБУРГ, РИГЕР-ДАМ або ЛІТВЕРНІ. У дитві сї тільки до тих місцевости або островів, а переконаність в правдивій достовірності шифкарт: румчю, що по відв'язанні не дїстатко, як лише у нас. Ми старіємося завжди, щоб пакази були доволени в подорож, даючи їм вигідне місце на шифі, що чотирих пасажирів дістають особну кімнату, страви подані до стола, електричне освітлення, відляна кулія і великі вигоди, яких не знайдете на інших шифках.

EUROPEAN STEAMSHIP CO. Dept. S.
115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.
\$26.00 ШИФКАРТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ \$26.00

Десятиродні матичні **МОДРОВІ КРОПЛІ**

Лічать великі болі матичні і жовтуха Успокоюють біль, дозаять шестити і вилікують цілий організм.

Ціна 25 центів.

4 флашочки поштою \$1.20.

ЖИВОКОСТ
LINIMENT.

Уважайте на правдивість.

Є то найліпший лік на усупно болях в пражках і на ломанні в костях, оухавні, корчі і ревматичні болі.

Ціна 25 центів.

4 флашочки поштою \$1.25.

Можна дістати в словенській аптеці і у аптеках. — Пиштьте до фабрики Опіс Модрових Кроплів і пиштьте ліній шильмо кождому безплатно.

Адреса:
PREBOL'S PHARMACY,
Руська Аптека, 34-37
156 PASSAIC ST., PASSAIC, N. J.

Російсько-Американська Лінія
Russian American Line
Pier 31st Street, Brooklyn, N. Y.

Найдоліпша корабельна лінія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільш найгарніші і найкращі російські почовні кораблі, як:

«РОСІЯ» 16,000 тон, «КУРСЬК» 13,500 тон, «ЦАР» 13,000 тон.

До Роттердаму 9 днів. До Північ 11 днів (без перестанів)

\$31.00 — III класа — \$33.00
\$45.00 — II класа — \$50.00
\$65.00 — I класа — \$75.00

ВІДІЗ КОЖДОЇ ДРУГОЇ СУВОТІ.

Звернітьте ся по інформації до наших агентів або до генерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
Telephone: 2850-2851 Rector.

Спеціально на сей місяць

Много живучих поза Нью Йорком не може відвідати нашого складу.

Сим даємо можливість купити за \$28.00 Грамофон з 40 піснями, який давнійше коштував \$55.00. Виплата по \$2.00 місячно. Жадайте каталогу. Наша адреса:

Greater New York Phonograph Co.,
308-310 Grand St., New York, N. Y.

Продемо також великі роди музичних інструментів. Жадайте каталог. 36—

НА ВИПАТ
по 5 центів денно.

Шильмо Вам 14 K грубо золочений (14 K gold filled) годинник, разом з лавушквом і дармовисом, з найліпшим осередком Elgin або Waltham.

Гарантований на 20 літ.

Пиштьте по інформації залучаючи марку на переписку до:

AMERICAN WATCH CO.,
343 E. 9th St., NEW YORK, N. Y.

ДОБРИЙ ЗАРОБОК

Кожній може легко заробити на цьому \$18 тижнево через розповсюдження лашото російського і турецького тютюну. Проби тютюну висилемо даром. Пиштьте по інформації, залучаючи марку на переписку до:

RUSSIAN TOBACCO CO.,
560 Sutter Avenue, Brooklyn, N. Y.

Добра робота!

УВАЖАЙТЕ! Ут хочо дістати добру роботу на „Вестат“, пиштьте сї до **Western Employment Office**
P. O. Box 1061, Lewistown, Montana.

Робота по \$2.00 воно і вночі. Властивельсьо сво підтримавства є Русин-Українець Да Меллнчук. Він удилять також великі інформації шо до дарованих правительствених земель, які тепер роззають в Монтані. Пиштьте або приїжджайте! 30-41

ПОЗІР, РУСИНИ! 36-48

Ст Цембрівський
РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ

приймає замовлення на певні вальси, весіла, балі, представлення, концерти і т. д.

Адреса:
435 E. 9 St.
1 floor (yard house)
NEW YORK.

Вже вийшла з друку перша серія Видання „УКРАЇНСЬКА МУЗА“

яка складаєть з 12-ти найкращих українських пісень.

Задачено сего Видання є поширити тут в Америці сї нашу милу нашу пісню, в якій малюєть і горе і радість нашого народу, а котру народ сам злюбив. Тож надіємося, що віному не буде обомтно, щоб познакомити в тим так прокрасним виданні, тм-білімо, що ціна його велика пристоупна. Формат дуже довідний. На подвійних картках суть пісні в цілості так для подвійного голосів як і для двох, трох, чотирох голосів і цілих хорів. Містять ся на них нота і слова.

Для перепродавців даєть спеціальні опуст.

По більшій інформації належить звертатися на адресу:

S. POLAKOFF & CO.,
11 E. 98th St., New York.

ПЕРШИЙ
Одинокий руський шпиталь
304 E. 14th Street, New York, N. Y.
Телефон: 5237 Orchard

пріймє хорих на всі слабости мужчик, женчик і діти і перепровадять великі операції, як приміром: нос, горла, ями усупно, ушній, грудній, ругтур і т. д. — при ужитю найновіших апаратів і застосованю всіх найновіших уліпшень на поля хірургії і медицини.

Приймає ся жінки на злоги.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Найновіші апарати електричні. Звіртеца чистістю.

Шпиталь отвертий в день і в ноці.

Години офісові: від 11-ої до 3-ої в полудно і від 6-ої до 8-ої вечором, в поділі від 11-ої до 3-ої в полудно.

Др. ІВАН СМІТ.

НА 3 місяці безплатної проби!

Даром 40 найкращих співіваок!

10 літня порука на лисьмі!

Даємо до вашої чудесної „INTERNATIONAL“ говорничої машини ч. 5 за \$1.00 місячно виплати. Не лажемо ся впасти Вам наш фонограф на 3 місяці безплатної проби, пожеже він є найліпшою машиною на торю.

10,000 руських рекордів
всегда на складі.

Пиштьте еще шни по цінік і угодя!

Найбільший „барген“,
якого ще не бувало!

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.,
196 E. Houston St., New York.

ІВАН РІДЕНСЬКИЙ, завідаєтель.

ЯК РАЗ ТЕПЕР ПОРА.

Родимці! Хто з Вас не бачив ще прекрасного міста Мілвіл, а передівсім першою руською колонією, находпчої ся коло сего міста, нехай чим дуж поспішас. Як раз тепер на се найгарніша пора. Там власними очима зможете переконатися та оглянути сї подовиті сторони, провирити плодючість землі та налюбозати ся прегарною околицею. Побачите, що на наших землях росте усе, чого лиш душа забагне: від звичайної бульби та бурянів, до найвибагливішої та найніжнійшої ярини, удаючої ся лишень на землях першої якости.

Руська колонія коло міста Мілвіл є вже готова. До сїй пори ми розпродали уже повних п'ять секцій поміж наших Родимців, а тепер розпарцелювалисьмо нових кілька тисяч акрів, можучих з самим Мілвіл, при електричній желізниці, що лучить наше місточно з повітовим містом Бріджтон.

Користайте з гарної весни, та приїжджайте оглянути землю, а ми ручимо Вам за се, що воно вам подобас ся. Бо ще не було такого випадку, щоб той, хто раз побачив нашї землі, не купив собі хоть малий наділ.

Та і доайлівість про будучність Ваших діточок повинна Вас приневолити купити у нас землю. Бо і як-ж виховане зможете дати Вашим діточкам в майні або десь в глухих, забутих кути? А у нас маєть школи на місці, від найнижших, до найвищих научних заведений. А для Вас уюди повно гарної і постійної роботи, бо кругами повно великих фабрик.

НАПРИКІНЦІ ЗВЕРТАСМО УВАГУ УСІХ, ЩО НАШ ДОТЄПЕРИШНІЙ ОФІС ПОКАЗАВ СЯ ЗА ТІСНИЙ І МИ МУСТИЛИ ПЕРЕНЕСТИ СЯ ДО ДРУГОГО. НОВИЙ НАШ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ В ТІМ САМИМ БУДИНКУ І НА ТІМ САМИМ ПОВЕРСТІ ЩО І СТАРИЙ, ЛИШ ЧИСЛО КІМНАТИ ЗМІНЕНО. ЧИСЛО КІМНАТИ НАШОГО СТАРОГО ОФІСУ БУЛО 441 А НОВИЙ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ ПІД ЧИСЛОМ 476 І 478.

Пажованс до вагонів гарбузів і грушюк на фермі в околиці Мілвіл.

Родимці! Хто йно з Вас думав про закупно землі, то нехай не відкладає, лише най чим скорше приїжджас. Нехай во дасть ся перебічи другим. Наколи приїдете, то о всім дізнаєте ся від тих, що вже замешнали в Мілвіл. Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу.

Пиштьте по руськи, бо в нашій бюрі займають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476-478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

ПЕТРО ЯРЕМА
русський погробник

виповчає керчі на певні, хрестині і великі друці виїзди.

115 Ave A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

ТІЛЬКО ДЛЯ МУЖЧИН.

До моїх Країна!

Вас і Ваших приятелів середню загрозує ся віддати свою величезну галерію науки 461 Sixth Avenue, near 28th St., New York, N. Y., де я маю артистично скульптурну виставу, патрістичну скульптуру української слави і української артистичної, покладуючі ріжкі органи тіла в стані здоров'я і неуги. Ви можете тут порестудіювати позоджені і російське людської раси від колесія аж до мозелі і побачити в дійности цікаві вирики природи, як рівнож ріжкі виродженя.

Одча година, посвячена на огляданні сїй групи дивних українських мистецтв, повстане дорожочивний спомин на ціло життя.

Ви можете також порестудіювати наслідки ледуги і гризу, представлени на мольях натурального розвитку. Експерт-українець в виваєдні до усеги дає ти обясненя на кожде питання. Галерія отворена щодня, не виключаючи по діль і свят. Від 8-ої рано до цілночі.

Вступ безплатний.

461 Sixth Avenue, near 28th Street, NEW YORK, N. Y.

Одповів руський адвокат на відп Америку

Доктор права **ЮЛІАН ЧУПКА**

полагодує всі справи американські. Поможо др. Ю. Чупка бул адвокатом в Галіччині, Львівото полудночі. Вам наділівше всі справи процесові, судові і військові в Галіччині і споривши повновладстві, контракти і всі правні документи і порепроводить інтєрбуації. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P. O. 372, 3 N. Main St., Wilkes Barre, Pa., Luzerne Co.

Лік, якого уживають усі культурні народи, мусть бути безперечно і добрим. На великих молах жалить люди Anichor Pain-Expeller, лік проти ревматизму і всіх кіх болях мускулів.

Одначоки по 25 і 50 центів так в кождій аптеці як і впроті лід

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington Street, New York, N. Y.

Дозрілий чоловік.

Вродній судового радника Льва Бобрєцького велика радість: його син, Роман, здав іспит зрілості! Десять років ходив до гімназії замість вісім, однак нарешті так скінчив її. Хоч не піла іспитова комісія, лише більшість присутніх його дозрілим. — Все одно, „матура“ була в кишені.

Коли він сів влітку в полудне приїде до дому, мати розплакалася ся з радості, три сестри поцілували ся з ним, а до суду побіг зараз молодший брат Юлько, дати знати батькові. Заким батько прийшов на обід, мати дала Ромкові двадцять корон погороди і просяла його дуже, щоб не сказав о тіх батькових ані слова; колиж батько прийшов, Ромко дістав ще від него одну корону і признане:

— Ти тепер, Ромко, дозрілий чоловік, отже можеш піти собі сам на морежне до цукорні, а вечером підемо оба на пиво.

Ромко подякував батькові і усміхнувся се пезначю.

При обіді родина рішила, що годі вже дозрілому чоловікові ходити в гімназійним уніформі; тому по полудні коли батько спав, мати пішла з Ромком, купити йому одяжу, по котрій піхто би його не посудив, що він ще ученик.

Коли батько збудив ся і на свої короткозорі очі наложив окуляри, не пізнав Ромка; се був зовсім инший чоловік, не такий тонкий та довгий, як перше, тільки більше обемістий; а в мажкім капелюсі на голові і з паличкою в руках, котру вже собі сам Ромко купив, з лицем чисто виголеним, хоч там мало що було голити, з чорним мохом під задергим троха носом, виглядав біг уже як судовий аскультант, а не „матуршет“.

— Отже вечером підемо разом на пиво — пригадав батько.

— Добре! — відповів син.

Вийшов до салюну, привидив ся собі у великій зеркалі, поправив капелюх, „вуса“ і краватку, в кухні шинув в руку погану з лива, але молодю ще кухарку — і пішов у місто.

Тут накупив карток з образками і вступив до каварні „Імперіаль“. Казав собі дати чорної кави, єгипетських папіросів, пера і чорнила. Написав картки до Фелі Мшиської, Зоєї Заблудовської, Нютки Когуїньської і Марії Вирвидубівної, оглянув образки на картках — се були самі любовні події: поїздунок, танці, рендеву і вичаєне. — сховав у кишеню і почав читати Neue freie Presse, хоч мало розумів німецьку мову.

До буфету надійшла товста касірка з зіваним лицем і заспанним очима. Ромко кинув незрозумілу часопись і пішов звитати ся з касіркою та повідомити її про свою дозрілість. Вона ледви пізнала його.

— Ви так змінили ся! Правда, що я вас давно бачила.

— Ше в „Орієнті“.

— Пригадав собі. А-но, гратуюю вам, дуже тішу ся. Кудик записете ся?

— На права.

Тому, що Ромкові касірка вдала ся сим разом дуже старою і поганою, він з нею в довну розмову не вдав ся, тільки заплітав і вийшов на улицу. Кинув картки у поштову скринку і помаду, млякучи паличкою, проходжував ся. Голову ніс високо і капелюх перекинув троха на бік. Очіма майже благав кожного, щобі хоч подивив ся на него. Однак, на жаль, мало хто звертав на него увагу.

За те він звернув увагу на панночку, що йшла з пидцездати кроків перед ним. Чим скорше підбіг до неї і поклонив ся. Се була Нютка Когуїньська, семінаристка і дочка вольного з банку.

Також Нютка не пізнала його, але як пізнала, дуже втішила ся і ним і його дозрілістю.

— А я що йно вивстав до вас картку з моїм знаком — знаєте?

— Знаю; знак питання між двома звіздакми. Ліше так — на що явлю?

— Може би панна Нютка пішла зі мною тепер до кіно?

Нютка хвилинку подумала, спитала, котра година, і пішла з дозрілим чоловіком.

В кіноатрі показували на полотні „Вірне серце“, страшно і безнадійно залюблене, довге на швітора кільометра, а перероблене зі світової французької повісті маркиза Жере Кануєтти. Дівчина, що продавала пивіти, дуже подобала ся графині Павє — і з того вийшла трагедія з вязищами, автобмобілями, пожарами в готелях, бомбами і отруями.

Пан Роман за весь час, як у салі було темно, тримав Нютку за рами і

тулив її до себе, а Нютка, очевидно настрашена подіями на полотні, хлипла ся до него чимраз більше, так що він її раз навіть поцілував. Щасте, що сідли в темнім закутку і ніхто не бачив. Колиж нарешті граф Павє взяв за жінку дівчину з цвїтками і в салі стало ясно, Ромко і Нютка тільки зітхнули тяжко і відсунули ся від себе. Наче обоє зі сну збудили ся.

— Подобало ся вам? — спитав Ромко.

— Дуже.

Нічого собі пугучка — потвердив Роман і обоє вийшли небавом з кіно.

— Господи! яке так пізно! — палкалася ся дівчина, подала руку, подякувала і побігла до дому.

Ромко не відірваджував її, бо хоч Нютка — гарна дівчина, але йому — дозрілому чоловікові, правничкові від осени і синові радника — не пара. Зрештою дома вже невно ждали з вечерю, по котрій мав з батьком іти на пиво.

Так і було, що ждали на него. Вечера була вишкливо добра, щобі батькові і синові смакувало пиво.

Оба небавом вийшли з дому.

— Куді підемо? — спитав Ромко.

— До Берка.

— Та хто би туди йшов?! — вихопив ся син і додав по хвилині: — Я чув, що там невідповідне товариство і пиво лихе.

— Ну, то куді? Порадь, коли знаєш, бо я піде не буюало і на пиво не ходжу.

— Я би радив до Брониковського. Там кажуть, чудовий пільзнер.

Тут прийшло ся Ромкові знати капелюх, бо переходила якась знакоманна. Королковий батько вхопив таток за капелюх.

— Се що за одяг? — спитав сина.

— Знаймо з танців.

— Так пізно ходять сама? — дивувався старий.

— Тепер піши панни, як за часів тата. Хочуть різних прав з мужинами і чому би їм не дати?

— Всеж таки так пізно сама? — дивувався ся старий.

У Брошковського була хмара людей і диму. Місяч не було де сісти. На щасте найшан знакомих, два крила приреставно ще до стола і вони якось примістилися ся.

Був тут пенсіонований і нежонатий гофрат Зарембальський, судові радники Шіц і Пацюра, майор Кнопф і професор Пшестшегальський. Хто не був знакомий з Бобрєцьким, з батьком і сином, тепер познакомив ся і всі поздоровили Ромка з іспитом зрілості, коли довідали ся о тім від його батька.

Кельнер приніс дві малі склянки пива. Воно було дісно як сметана.

— Пий! — сказав батько синові, а потім почав товариству пояснювати: — То молоде це, безвусе... Гадаю собі: по матурі перший раз нехай піде разом зі мною на пиво. На що має сам волочити ся?

Професор Пшестшегальський цілою долонею стягнув свої величезні вуса на губу і на бороду, втер тим способом піну з пива, але й сховав злосливу усмішку. Ромко не дивив ся на него і чув ся не-свобідним.

— Що тепер матура?! — почав гофрат. — Тепер се жарт! Здають лише кілька предметів і переходять більшою солюсі, хоч дечого не здали... що то за іспит?! То за моїх часів була матура! Цілий день, всі предмети, навіть релігія... від рази до пізночі! Ми прили, а тепер!...

— Все гімназії тепер двантиві, — не в гнів сказавши вам, пане професор! — сказав радник Пацюра.

— Прошу, мене се не ображає, я сам то кажу — відповів професор. — За моїх часів за тютюн голили з гімназії, за ховзанку давали вісім годни кардери, а трестиною били в то місьце, де ноги виростають, навіть у вишній гімназії. І все таки ліше було.

— Субординатія була! — замітив майор. — Не бабська педагогія: bitte, wollen Sie, geruhen Sie, seien Sie so gnaedig...

Радник Шіц не мав часу говорити, бо що випив велику склянку пива, воно зараз спливало з него потом з лисеним і широким товстому лицю. Радник Бобрєцький, худенький, занідлий в службі судовик, мало говорив. Випив уже давно свою склянку пива і ждав на другу.

— Вилеш це? — спитав батько.

— Випю.

Друга склянка не знати коли шезла в горлі Ромка. Батько її не зауважав.

Більше й менше старі діди заговорили тепер про війну на Балканах. Тут вже майор вів розмову, мов свій баталіон, а товариші побожно слухали. Ромко страшно нудив ся, слухав з годину, ждав, чи батько скаже дати третю склянку пива і вийти шепнув йому: „Ходім!“

— Уже хочеш спати?

— Хочу.

— Ну, то ходім!

Заплатили й вийшли.

— Може би ще до цукорні? Я маю ся чаю, а ти морожене зіш — заохочував батько.

— Та хто би до цукорні йшов?! Се для жінок. Ходім краще до каварії, де музика грає — відловив син.

— Деж грає? бо я не знаю.

— В Ельдорадо.

— Звідки ти те все знаєш? — дивувався ся батько.

— Штуку знати, як афішів і вивісок повно на кождім кроці! Але ще краще буде, як підемо спати. Се найрозумніше.

— Правду кажеш! — згодив ся батько і по дорозі пачав сина: — Ти бачиш, як я жіно: скромно і чесно... Видатів багато, дорожня, нема звідки і за що. І за мого не гуляв і тепер не можу і не хочу. Тішу ся, що й ти такий скромний і порадний, не розтратий...

— Я ще ту корону маю, що мені тато дали — похвалив ся син. — А палицю купила мій мама.

— Що там палиця! дурниця! А от коби ти здоровля шанував, за фартушками не бігав, не п'ячив, не курив — се важне! Я дуже тішу ся, що ти ще такий невинний... Я сам, бачиш, цілийми днями в уряді, — гірка година! — не маю навіть коли з дітьми поговорити. Але, слава Богу, у мене діти добрі... мама пиднує...

Прийшовши до дому, радник зараз поклав ся в ліжку. Ромко приступив до мамі в кухні і шепнув їй: — Я ще піду на хвилину в місто.

— Не йди, Ромко, прошу тебе!

— Мамо! адже я вже дозрілий чоловік і не панночка! Я зараз верну. Прошу, прошу...

Ромко поцілував маму в руку, мама його в чоло — і се значило, що може піти.

— А не бав ся! Возьми собі ключ від мешканія!

— Я не забавлю ся!

— Не можу йому відмовити, він ниш по матурі — немов оправдувала ся пані радникова перед кухаркою. — Тільки ти панови не кажи нічого!

— Я не скажу!

В четверт годині потім Ромко сидів вже з товаришами, що також здали матуру, в шинювку „Лід сорочкою“. Перед ним стояла велика склянка пива і він бавив товаришів оповіданем про свого батька.

— Знаєте? запросив мене мій старий нині на пиво. Дав мені дві малі склянки пива, а за третю й не питав ся! А пиво таке, як сметанка! Чиста зюка! І корону дав мені — ха-ха-ха! Знає, що коштує кавалерське житє! — Кельнер, пива! Для всіх! Я пачу!

Аж тепер Ромко забував ся! Вернув о третій рано і ледви зайшов до своєї кімнати коло кухні. Мама помагала йому розібрати ся, бо він не мав сили. Потім приклала йому зимної води до голови. Хоч все робила дуже тихо, радник таки збудив ся.

— Що там стало ся? — спитав, коли жінка вернула до спальні.

— Ромкові зробило ся подобре.

— Та він лише дві малі склянки пива випив!

— І зашкодло йому — відповіла жінка.

— Що то значить, як чоловік непризвичаний! — зітхнув батько, патигаючи на себе колдру. — Де йому до пива? То ще хлопець незіпований — молодий... Від одного папіроса в голові закрутило ся... Але чей віщо злого йому не буде?

— Не бій ся! Можеш спати!

Радник обернув ся і старав ся знову заснути.

ДВІ ЖАБИ.

(Японська казка).

В надморським місті Осака жила собі в рові спокійно і щасливо жаба. В такий сам спосіб доживала свого віку друга жаба в болотистім потоці, недалеко міста Кіото.

І слухай хотів, що обі єї жаби прийшли на таку саму гадку, щобі дотеперішню однастіність свого життя перервати довшою подорожню, яка дала би їм змогу побачити трохи світа і дечого навчити ся. Іменно жаба з Осака постановила відбути подорож до Кіото, а а жаба живуча в Кіото хотіла оглянути місто Осака.

Обі жаби досі взаїмно не знали ся, тож про свої подібні собі плани не могли між собою наперед порозуміти ся. Склало ся однак так, що обі жаби в той сам час вийшли з дому і пустили ся тою самою дорогою.

Тяжка і нудна була се дорога для обох жаб, яким, як відомо, природа не

дала можности рівномірно і скоро порухувати ся на землі. Та жаби, хоча чп за веску ціну діняти повзати собою піть, не зрадували ся пійкими трудами, але новали з терпеливо посували ся наперед. І дійшли щасливо до великої гори, яка якраз стояла в половині дороги між обома згаданими містами.

Хоть як тяжко було жабам драпати ся на високу гору, то кожда з них з цілою приємністю йшла під гору, бо знала, що по поконию єї найбільшої перешкоди з легкотою діне своєї цілі.

На самім вже вершину гору здобали ся разом обі жаби. Їх велика утіха, що вже найтяжкію дорогою перейшли, в одну мить уступила місяця певному непрємному чувству розчарования і знеохоти, бо, як відомо, непрємно се вражає, коли в місяці, де сего як найменше можна сподівати ся, стрітять ся подібну собі істоту. Однак пані жаби сего по собі не показали, але дуже чемно з собою привітали ся, та усівни вигідно в траві, почали між собою ведседу балаканику.

Коли звиріли ся об взаїмно проплини своєї подорожі, з великою ввічливостю почали собі сповідати, де і що в їх ролішних містах можна цікавого побачити, та кого належало би там відвідати.

По довший хвилі промовила несьміло жаба з Кіото до своєї товаришкі з Осака:

— Висока се гора, на якій тепер знаходимо ся, та стоїть на половині дороги між нашими містами. Коли би були більшими збірятами, могли би ми оба міста з віден добре побачити та заощадити собі трудів дальшої подорожі.

— О, можемо собі легко до того допомогти, если звіден хочемо оглянути ціль нашої подорожі — сказала друга жаба. — Потреба нам тільки на собі взаїмно оперти ся, а кожда з нас побачить місто, якого досі не знає.

Як урадили, так зробили. Обі жаби підняли ся на своїх довгих задніх ногах, та підніраючи себе взаїмно раменами, вийшли сім, як могли найвище в гору. Під сім жаба з Кіото звернула ся своїм передом в сторону Осака, а жаба з Осака — в сторону Кіото.

Тільки про одну річ забули дурні жаби подумати, іменно, що їх жабиачі очі при піднесеню голови в гору, знаходили ся якраз в лінії їх хребта, — отже дивили ся в зад. Поважно і спокійно гляділи обі жаби в даль, кожда в сторону свого міста, з відки прийшла.

— Що я бачу! — озвала ся вкінці жаба з Осака. — Кіото виглядає зовсім так само, як Осака.

— А се цікаве! — сказала жаба з Кіото. — Осака нічим не ріжнить ся від Кіото.

— В такім разі можемо собі цілком дарувати дальню дорогу, — сказала параз обі жаби, увійшли себе взаїмно з обняти, та покляли ся вдякелені в траві.

Відпочавши доволі, жаби встали, роззираючи ся з собою і помандрували назад домів.

І до кінця свого життя вірли обі жаби свьято в се, що Кіото і Осака так подібні до себе, як одно яйце до другого, та своєї похібки ніколи не пізнали.

Очевидно, що єї жаби писали також епіси з своєї подорожі і книжки про місто, якого ніколи не бачили.

А якраз для людий лаука з сеї японської казки про жаби? Дуже проста і правдива.

Багато людий, які хотіли би дещо пожиточного в житю зробити, зражає ся найменшим річам і в половині дороги устає. А що їм етидно своєї власної невтерпелости, тож імають ся перших ліпших позорів, які би могли другим людям виправдати. І сими нозорами, які поверховно виглядають вірні і правдиві, а в дійности є самодурством і лажню, так довго баламутять себе і других, що вкінці свьято починають вірити, що діняли все свого задуманого добре діла, — та попадають в глушу безчишність.

САМІТНА ВЕРБА.

Кругом розстелив ся тихий, піврочний степ. Куди не глянь — всюди рівнина... Тільки часом спочине втомлене око видти на більший то менший могили, то злов на широкостіях кущах дикої трави, що тут і там вихлила ся понад безмежно широкій, рівний зелений ковер. Синьою лентою ве ся поміж могилами повільна, спокійна ріка...

Сумно похилила ся над рікою самітна верба... В тяжкій задумі вона згадує давні віки... Тоді думою йшла бавса пісня... Все, що ждало, бородо ся

завзято за волю, що гулила по степену. Минуло ся... Нині спокійно, бездушно, лівно тигнуть ся дні за днями. Над степом повисло марево смерті, а вітер сумно вирає жалібну пісню... Заплакала... Кучерявим листем з жалю протрєсла... І знов глядить вона в ясне зеркало води і журливо питає: „Чи скоро зяєє день, що розвіє сумну пісню по степену? Чи понесе ся ще бавса пісня по степену?“ Тихо...

Шумить ріка... Бурить ся вода, філі мноть береги тай котять тихесенькі слова: „На верхіях далеких, синих гір родить ся наше житє в гучних жєрєлах бистрих потоків. Там дружно розцітували ся з блакитними облаками неба стрімкі, високі, дикі скелі. Тай дивлять ся вони в світ очима яєних зів. Сноважілі... Далеко на краю обрїя зеркало води і журливо питає: „Чи скоро зяєє день, що розвіє сумну пісню по степену? Чи понесе ся ще бавса пісня по степену?“ Тихо...

Зануїміло в верховїтї... Постпало ся істемко верб і ринило до землі сльозами радості... Низенько склонила ся галузка і сїдувала ся з водою. Вдарили голосійні філі і в даль понесли радієну вєтку...

Спосіб обчислюваня довготи людського житя.

Поетичний звичай, з числа кукаря задуї вносити, кілько років житя нам ще сєтає до смерті, старє ся наука заступити менше поетичним, та за те далеко певнішим і правдоподібнішим способом.

На підставі безчисленних порівнюючих статистичних дат, які почавь всілякі інституції і товариства житєвих обезечень, дійшла наука до певного рахунку правдоподібности, яким кождому чоловікові в нормальних услівих даєть ся обчислити, кілько літ житя йому єще позістало.

Є дві методи обчислюваня довготи людського житя: метода французька і німецька. Німецька метода є дещо корисніша для людий, що хотіли би довго жити; взагалі однак обі методи в своїх результатах обчислюваня не вказують великих ріжниць.

Після французької методи чоловік, який хоче обчислити правдоподібний час свого дальшого житя, має свій вік відняти від числа 86, а ріжницю поділити через 2. Винавне в сеї спосіб число дає число літ, які правдоподібно чоловік буде єще жити. Переведім се на прикладі:

Особа двадцятьлітна має після сєго рахунку жити єще 33 літ. (Віднімаємо від числа 86 вік особи, то є 20, ріжницю 66 ділимо через 2 а се дає число 33).

Другий приклад: Особа п'ядесятьлітна буде жити єще 18 літ. (86 менше 50 є 36, поділене через 2 дає 18).

Після німецької методи людї живють троха довше. Правдоподібно довготи житя обчислює ся німецькою методою так:

Від числа 80 віднімає ся вік чоловіка, а вивашну ріжницю множить ся через дві третих. Число, яке з того вийде, представляє роки дальшого житя чоловіка. На прикладі виглядає се так:

Особі двадцятьлітній прєдужує німецька метода єще 40 літ житя. (Від 80 віднімаємо 20 яко вік особи, то дає 60, а єю ріжницю множить через дві третих; — виходить число 40).

Особа п'ядесятьлітна має жити єще 20 літ. (80 менше 50 є 30, множене через дві третих дає 20).

Цілкою природна річ, що ані перша метода, ані друга не подають зовсім докладно беззлішого рахунку людського житя у кождій одиниці; є се тільки рахунок правдоподібностей, опертій на порівняно тисяч прикладів, тому єспроти кождой одиниці в приближеню має зглядну підставу стійности.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим пригадає ся пп. місцевим Урядником Р. Н. Союза, що кождий відділ Р. Н. Союза має найдальше до 30 кождого місяця прислати припадаючий на него розмет.

Відділи не тримаючі ся сєго, будуть безпроволочно суспендовані, а за наслідки будуть відповідати місцеві Урядники перед своїми членами за їх неточність в своїм урядованю.

Голов Урад Р. Н. С.

